

Percepcija policije u Crnoj Gori

- Rezultati kvantitativnog istraživanja -

Decembar, 2020. godine

Sažetak

Epidemija COVID-19 stvorila je niz izazova ne samo za građane Crne Gore, već i za državne institucije. Pogotovo se Uprava policije, s obzirom na opseg nadležnosti koje joj pripadaju, našla na posebnom udaru.

Redovne aktivnosti policije vezane za zaštitu bezbjednosti građana, te sprječavanje krivičnih djela i prekršaja postaju teže sprovodljive u vrijeme pandemije. Ukoliko na to dodamo nekooperativnost građana u pridržavanju mjera koje su državne institucije propisale u cilju sprječavanja epidemije, te ukupni porast polarizovanosti crnogorskog društva u toku godine na izmaku, postaje vidljivije pred kakvim se zadatkom Uprava policije nalazila.

Izvoještaj pred Vama za cilj ima da ukaže kakva je percepcija građana o Upravi policije. Terenski dio istraživanja trajao je od 12. novembra do 1. decembra 2020. Godine, dok je analiza podataka sprovedena u prvoj polovini decembra. Značajno je primijetiti da ovogodišnje istraživanje predstavlja drugi talas ovog istraživanja – prvo je sprovedeno krajem 2019. godine, što nam omogućava poređenje pojedinih rezultata.

Za potrebe izrade izvoještaja i prikupljanja podataka sprovedeno je kvantitativno istraživanje, na uzorku od 1007 punoljetnih ispitanika, 504 muškaraca i 503 žene. U cilju poštovanja mjera usmjerenih na suzbijanje epidemije COVID-19 predloženih od strane državne administracije, istraživanje je sprovedeno telefonski, CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) tehnikom.

Glavni nalazi su podijeljeni u sedam tematskih cjelina, koje prate konstrukciju upitnika koji je nastao u konsultaciji sa predstavicima OEBS-a, Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije.

U prvoj tematskoj cjelini date su osnovne informacije o korišćenom metodi i prikupljenim podacima. Glavni nalazi su sistematizovani u sljedećim poglavljima: „Bezbjednost i policija“ sadrži podatke o opštoj percepciji bezbjednosti u Crnoj Gori, te stavovima o policiji i kvalitetu njenog rada u prethodnih 12 mjeseci; u poglavlju „Policija u zajednici“ prikazani su podaci koji se odnose na procjenu nivoa zadovoljstva građana u pogledu prisustva i saradnje sa pripadnicima policije u njihovoj zajednici, dok poglavlje „Korupcija“ sadrži stavove ispitanika o percepciji borbe policije sa korupcijom. Nadalje, slijedi poglavlje „Integrativne politike“, posvećeno analizi stavova o osnovnim karakteristikama crnogorskih službenika policije, zastupljenosti žena u policiji te njihovim stavovima o potencijalnoj karijeri u ovoj instituciji. Naredno poglavlje, „Informisanje“, bavi se samoprocjenom nivoa informisanosti o radu policije i kanalima koje ispitanici najčešće koriste za informisanje. Na kraju, u posljednjoj cjelini izvoještaja predstavljen je sinteza najbitnijih rezultata istraživanja.

Skoro dvije trećine ispitanika trenutnu bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori smatra pozitivnom, a 66.1% ima pozitivan stav o policiji. Stanje, iako i dalje povoljno, predstavlja pogoršanje u odnosu na prethodnu godinu. Iako sigurnost, bezbjednost i mir i dalje ostaju vodeće asocijacije na policiju, u posljednjih 12 mjeseci tek je petina ispitanika primijetila promjene na bolje u njenom radu. Više od 60% ispitanika smatra da su crnogorski policajci pristojni, komunikativni i voljni da pruže pomoć u slučaju potrebe. I pored svih kontroverzi u dijelu društva, aktivnostima policije usmjerenim na suzbijanje COVID-19 epidemije zadovoljno je 51.8% ispitanika, a tek četvrtina ima suprotan stav. Na kraju, i u ovom talasu istraživanja primjetno je da predstavnici manjinskih naroda imaju najpozitivniji stav prema policiji, što je za državu poput Crne Gore jako bitan faktor u stabilizaciji i obezbjeđivanju javnog reda i mira.

Sa druge strane, boljke primijećene prošle godine, prisutne su i u ovogodišnjem istraživanju – trgovinu drogom kao opasnost po bezbjednost u Crnoj Gori vidi 92.0% ispitanika, dok isto tvrdi 89.9% za korupciju i 89.6% za organizovani kriminal. Nadalje, na četvrtinu je smanjen broj ispitanika koji smatra da je sistem zapošljavanja u policiji transparentan.

Korupciju smo već naveli kao značajan izazov – to potvrđuju i činjenice da ispitanici smatraju da je 77.1% pripadnika policije u manjoj ili većoj mjeri uključeno u koruptivne aktivnosti, a tek trećina sagovornika smatrala je da se policija sa ovom pojavom bori uspješno. U posljednjih 12 mjeseci, smatraju ispitanici, porastao je uticaj političara i kriminalnih grupa na policiju, a smanjio se uticaj civilnog sektora i građana.

Četiri petine sagovornika smatra da su muškarci i žene podjednako sposobni za obavljanje policijskog posla. Ipak, što konkretno zaduženje podrazumijeva više rada na terenu, to nivo saglasnosti opada – dok je 97.3% saglasno da to važi za administrativne poslove, isto mišljenje dijeli 86.3% u pogledu granične policije i 55.7% kada je riječ o posebnim jedinicama policije.

Podaci navedeni u prethodnim pasusima ukazuju na to da aktivnosti usmjeren na razvoj Uprave policije moraju biti ne samo nastavljene, već i pojačane. Policija se mora profilisati nepristrasna, te mora djelovati iz perspektive zaštite građanskih prava i poštovanja ljudskog dostojanstva.

Sadržaj

Metod i podaci	4
Uzorak	4
Prikupljanje podataka	5
Kontrola kvaliteta podataka	6
Bezbjednost i policija	6
Policija u zajednici	14
Korupcija	23
Integrativne politike	27
Informisanje	35
Glavni nalazi istraživanja	38
Bezbjednost i policija.....	38
Policija u zajednici	39
Korupcija.....	39
Integrativne politike.....	40
Informisanje	40

Disclaimer

Sadržaj ove publikacije, stavovi, mišljenja, rezultati istraživanja, tumačenja i zaključci izraženi u ovoj publikaciji pripadaju autorima i saradnicima, i ne odražavaju nužno zvaničnu politiku ili poziciju Misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Metod i podaci

Godina na izmaku obilovala je brojnim izazovima ne samo za građane Crne Gore, već i za državne institucije. Ovo u potpunosti važi i za Upravu policije. Pored redovnih aktivnosti vezanih za zaštitu bezbjednosti građana, te sprječavanje krivičnih djela i prekršaja, 2020. godina je protekla i u znaku sprovođenja aktivnosti usmjerenih na rješavanje složene epidemiološke situacije izazvane epidemijom COVID-19.

Izveštaj pred Vama nastao je sa ciljem da pruži odgovor na pitanje kakvi su stavovi građana Crne Gore o uspješnosti policije u rješavanju ovih izazova, njenim službenicima i aktivnostima koje policija sprovodi.

Rezultati mogu poslužiti kao prikaz stavova o policiji u jednom vremenskom trenutku, novembru 2020. godine. Dodatnu vrijednost istraživanja predstavlja i činjenica da je riječ o drugom talasu projekta, budući da je prvi sproveden u decembru prethodne godine. To omogućava i poređenje rezultata.

Izveštaj prati konstrukciju upitnika o kojem će biti riječi nešto kasnije, te je podijeljen u sedam cjelina.

U prvoj cjelini date su osnovne informacije o korišćenom metodu i prikupljenim podacima. Glavni nalazi su sistematizovani u sljedećim poglavljima: „**Bezbjednost i policija**“ sadrži podatke o opštoj percepciji bezbjednosti u Crnoj Gori, te stavovima o policiji i kvalitetu njenog rada u prethodnih 12 mjeseci; u poglavlju „**Policija u zajednici**“ prikazani su podaci koji se odnose na procjenu nivoa zadovoljstva građana u pogledu prisustva i saradnje sa pripadnicima policije u njihovoj zajednici, dok poglavlje „**Korupcija**“ sadrži stavove ispitanika o percepciji borbe policije sa korupcijom. Nadalje, slijedi poglavlje „**Integrativne politike**“ posvećeno analizi stavova o osnovnim karakteristikama crnogorskih službenika policije, zastupljenosti žena u policiji te njihovim stavovima o potencijalnoj karijeri u ovoj instituciji. Naredno poglavlje, „**Informisanje**“, bavi se samoprocjenom nivoa informisanosti o radu policije i kanalima koje ispitanici najčešće koriste za informisanje. Na kraju, u posljednjoj cjelini izvještaja predstavljeni su glavni nalazi.

Upitnik je kreiran kao kombinacija tzv. **zatvorenih**¹ i **otvorenih**² pitanja. U cilju sprovođenja kompleksnije analize, u izvještaju neće biti predstavljene samo osnovne frekvencije odgovora ispitanika na zatvorena pitanja – varijable će biti ukrštene sa glavnim demografskim karakteristikama (pol, starost, nacionalna pripadnost, nivo obrazovanja, visina prihoda, region u kome ispitanici žive itd.) kako bi pronašli razlike između specifičnih demografskih grupa. Ukoliko budu postojale, statistički relevantne razlike će biti predstavljene i prokomentarisane. Gdje je to opravdano, biće prikazana i poređenja sa rezultatima ostvarenim u prošlogodišnjem istraživanju. Dodatno, u pojedinim djelovima izvještaja predstavljeni su i odgovori ispitanika na otvorena pitanja. Odgovori su anonimizirani i predstavljeni šifrom – tako, šifra ID100 označava stotog ispitanika koji je učestvovao u istraživanju.

Uzorak

Istraživanje javnog mnjenja o percepciji policije u Crnoj Gori sprovedeno je na uzorku od **1007 ispitanika**, 504 muškaraca i 503 žene.

¹ Pitanja sa unaprijed ponuđenim odgovorima.

² Pitanja bez unaprijed ponuđenih odgovora, gdje ispitanik može da ponudi i obrazloži svoj stav.

S obzirom na složenu epidemiološku situaciju prouzrokovanu pojavom oboljenja COVID-19, istraživanje je sprovedeno kao telefonsko, tj. uz upotrebu **CATI** (*Computer Assisted Telephone Interviewing*) **tehnike**. Uzorački okvir se zasnivao na podacima iz telefonskog imenika u posjedu agencije DeFacto³.

Sama stratifikacija prilikom procesa definisanja uzorka sprovedena je u dva koraka. U prvom koraku, opšta populacija Crne Gore podijeljena je u tri stratuma koji odgovaraju geografskim regijama u Crnoj Gori (sjever, centar i jug). Alokacija ispitanika po stratumima je proporcionalna veličini datih stratuma, tj. broj upitnika završenih u okviru svakog stratuma određen je u skladu sa rezultatima posljednjeg zvaničnog popisa, sprovedenog 2011. godine. U drugom koraku, domaćinstva su birana prostim slučajnim uzorkom, tj. pozivanjem nasumično odabranih telefonskih brojeva.

Nakon prikupljanja podataka u sve 24 crnogorske opštine, izvršena je post-stratifikacija u odnosu na osnovne demografske karakteristike populacije: pol, godine i nacionalnost⁴.

Upitnik pripremljen za istraživanje baziran je na prošlogodišnjem upitniku, a kreiran je uz preporuke predstavnika OEBS-a, Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije.

Upitnik se sastojao iz nekoliko cjelina:

- Uvodna pitanja vezana za percepciju bezbjednosne situacije i policije,
- Policija u zajednici,
- Korupcija,
- Integrativne politike,
- Informisanje,
- Demografija (pol, nacionalnost, starost, obrazovni nivo, prihodi itd.).

Značajnije izmjene u upitniku sprovedene su jedino u pogledu poglavlja „Integrativne politike“, koje je prošireno dodatnim pitanjima u cilju temeljnije analize.

Prikupljanje podataka

Terenski dio istraživanja sproveden je u periodu od 12. novembra do 01. decembra 2020. godine.

Kao što je ranije navedeno, ispitanici su kontaktirani telefonski, **CATI** (*Computer Assisted Telephone Interviewing*) tehnikom. Softver funkcioniše online, te automatski mjeri trajanje svakog pitanja što predstavlja dodatni vid kontrole. Nakon završetka procesa prikupljanja podataka, isti su eksportovani u .sav, .csv i .exe formate, tako da mogu biti učitani u svakom od glavnih alata za statističku obradu podataka uključujući SPSS, STATA-u i R.

Podaci su analizirani u prvoj polovini decembra 2020. godine.

³ Imenik sadrži oko 900 000 telefonskih brojeva u Crnoj Gori, kako fiksnih tako i mobilnih. Imenik omogućava filtriranje telefonskih brojeva s obzirom na tip telekomunikacionog provajdera, te opštinu i regiju u kojoj je broj registrovan.

⁴ U Crnoj Gori, osim pola i starosti, nacionalnost se koristi u procesu post-stratifikacije. Po posljednjem popisu iz 2011. godine, nijedna nacionalna grupa nema apsolutnu većinu – populacija države sastoji se od 45% Crnogoraca, 29% Srba, 9% Bošnjaka, 5% Albanaca, 3% Muslimana (u smislu etničke grupe) i 1% Hrvata. Stavovi o mnogim ključnim pitanjima razlikuju se među etničkim grupama, što je glavni razlog za upotrebu ove varijable u procesu post-stratifikacije.

Kontrola kvaliteta podataka

Projektni tim je upotrijebio sljedeće mjere u cilju obezbjeđivanja kontrole podataka:

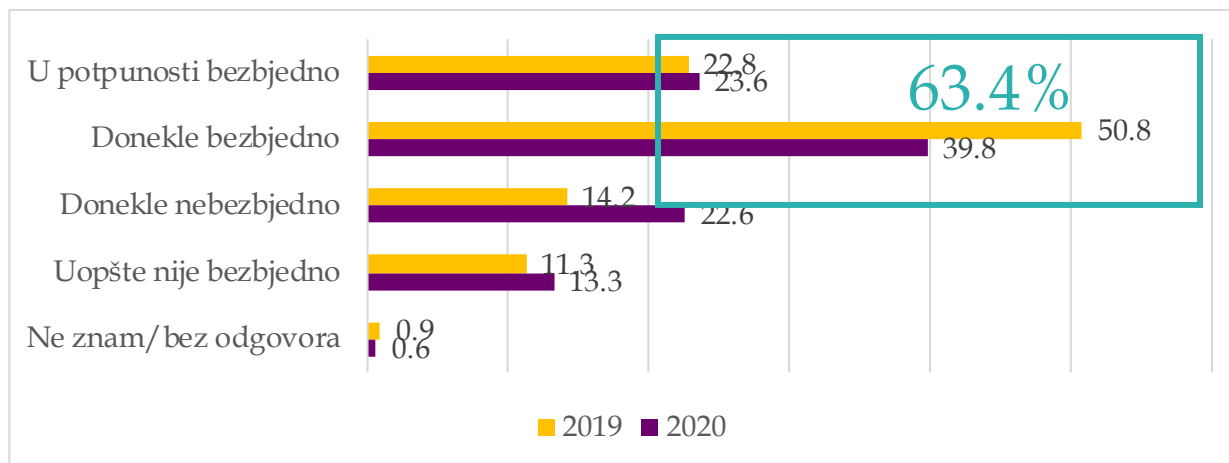
- Telefonska kontrola 10% uzorka,
- Provjera dužine intervjua: CATI softver automatski bilježi dužinu trajanja svakog intervjua - koordinatori terena brišu sve ankete koje traju kraće od 80% unaprijed obračunatog trajanja jednog intervjua,
- Logička kontrola svakog unesenog upitnika - koordinatori terena čitaju odgovore i provjeravaju da li su konzistentni;

Bezbjednost i policija

Prvo tematsko poglavlje ovog izvještaja posvećeno je percepciji bezbjednosti i ulozi Uprave policije u obezbjeđivanju iste. U poglavlju će biti analizirani podaci o percepciji bezbjednosti na nacionalnom nivou i unutar zajednice u kojoj ispitanici žive, te glavnim bezbjednosnim prijetnjama za crnogorsko društvo. Takođe, projektni tim se bavio i analizom nivoa povjerenja u niz institucija koje djeluju na prostoru Crne Gore. Nadalje, predstavljeni su i podaci koji se konkretno tiču percepcije policije – riječ je o prvim asocijacijama na ovu instituciju, generalnom stavu koji ispitanici imaju prema policiji i percepciji rada policije u prethodnih 12 mjeseci. Novost u ovom poglavlju predstavljaju pitanja vezana za epidemiju COVID-19, njen uticaj na bezbjednost Crne Gore te aktivnosti policije usmjerene na ograničavanje širenja ove bolesti.

Kao što je već ranije navedeno, analizu ćemo početi od pitanja vezanih za bezbjednost. Kumulativno, gotovo **dvije trećine ispitanika** obuhvaćenih ovogodišnjim istraživanjem tvrdi da se u Crnoj Gori osjeća **bezbjedno**. Konkretno, petina ispitanika tvrdi da se osjeća u potpunosti bezbjedno, a dodatnih 39.2% sebe smatra donekle bezbjednim. Iako je i dalje riječ o velikom broju, zabrinjava podatak da je procenat osoba koje se osjećaju bezbjedno u odnosu na prošlogodišnje istraživanje opao za 10.2%.

I ovog puta smo istraživali razlike u odgovorima među demografskim kategorijama u pogledu ovog pitanja. Interesantno, za razliku od prošlogodišnjeg istraživanja, ne postoje statistički značajne razlike u pogledu pola i regije u kojoj ispitanik živi. Isto važi za njegov/njen obrazovni nivo i nivo primanja. **Statistički značajne razlike** postoje jedino u pogledu **nacionalne pripadnosti** ispitanika. Tako, u Crnoj Gori se bezbjedno osjeća 75.2% ispitanika koji se identifikuju kao Bošnjaci ili Muslimani i 69.2% Crnogoraca. Najmanje bezbjedno se osjećaju Albanci (52.7%) i Srbi (52.4%).

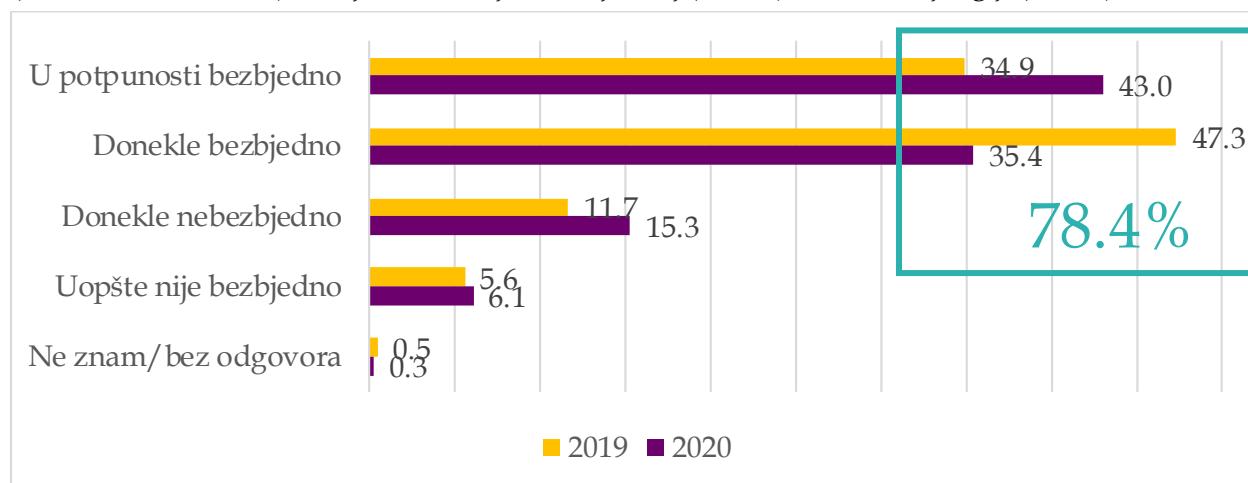
Grafik 1: Kako biste ocijenili bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori?

I u ovogodišnjem istraživanju je bezbjednosna situacija na nivou lokalne zajednice bolje ocijenjena od one na nacionalnom nivou. Ovakav relativni odnos je projektni tim primijetio u većem broju istraživanja sprovedenih u Crnoj Gori, a rezultati se objašnjavaju time da ispitanici određenu zajednicu percipiraju kao bezbjedniju što je ona geografski manja i njima bliža.

Ipak, i u pogledu ovog pitanja bilježi se pad percepcije bezbjednosti.

Tako, kumulativno **78.4%** ispitanika svoju **lokalnu zajednicu** smatra **bezbjednom**, dok je to u prethodnom istraživanju bio slučaj za njih 82.2%. Interesantno je da je u grupi onih koji se osjećaju bezbjedno došlo do određenog pregrupisanja – naime, dok raste broj onih koji se u lokalnoj zajednici osjećaju u potpunosti bezbjedno, istovremeno za gotovo isti broj ispitanika opada broj onih koji se osjećaju donekle bezbjedno. Uzrok ovakvog rezultata može biti i percepcija bezbjednosti na nacionalnom nivou – što je ona niža, građani teže tome da oslonac i sigurnost nađu u svojoj lokalnoj sredini.

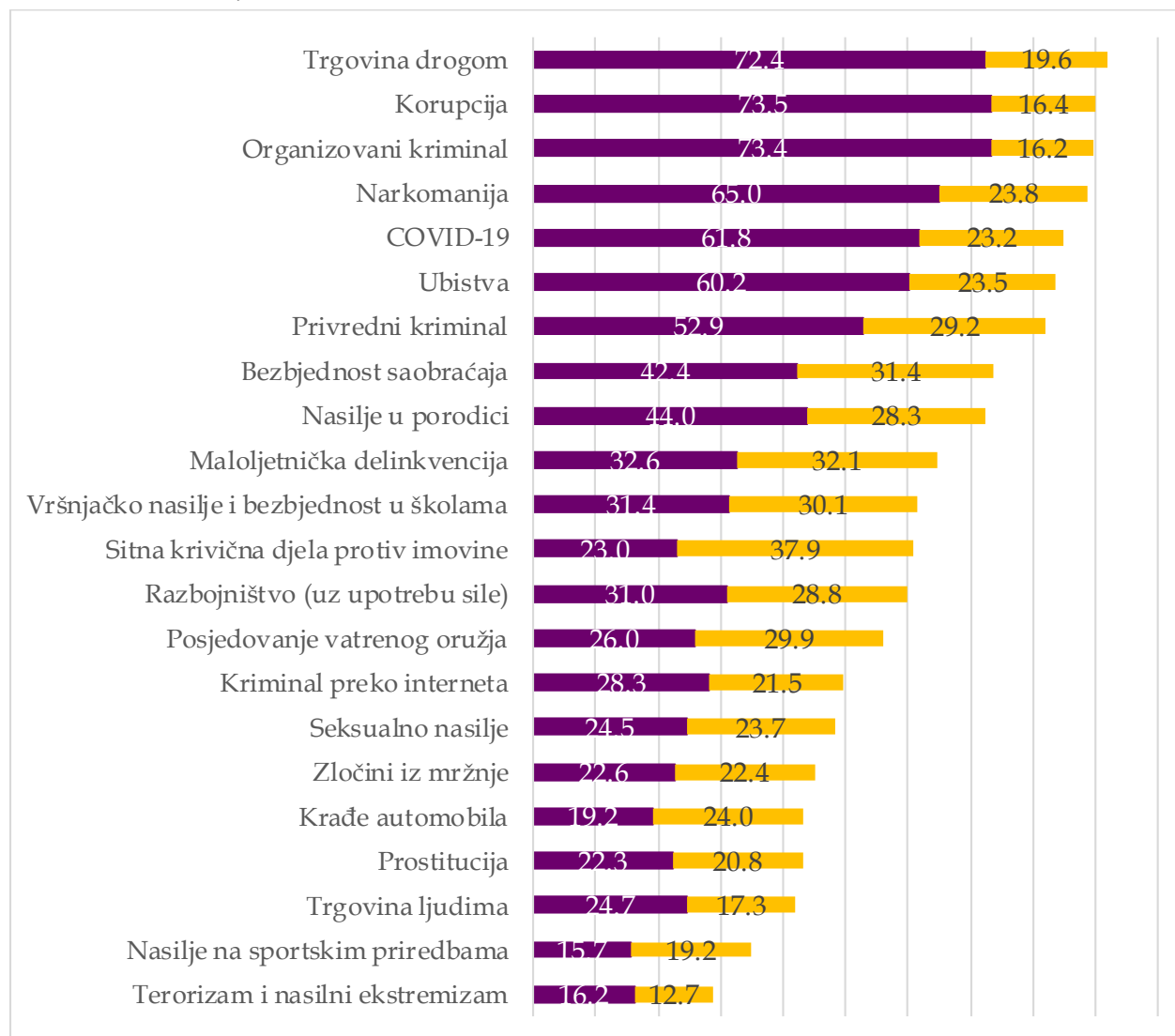
Ovog puta, pored **etničke pripadnosti** statistički je značajan i **region** u kojem ispitanici žive. Tako, još jednom su Srbi ti koji tvrde da se u svojoj lokalnoj sredini osjećaju najmanje bezbjedno. Kada je o regionalnoj distribuciji riječ, najbezbjednije se osjećaju ispitanici sa sjevera Crne Gore (kumulativno 83.1%), a slijede oni koji žive u južnoj (80.0%) i centralnoj regiji (74.2%).

Grafik 2: Da li se Vi osjećate bezbjedno u Vašoj zajednici?

Nadalje, ispitanike smo upitali u kojoj mjeri je svaki od problema navedenih na grafiku ispod prijetnja po bezbjednost građana u Crnoj Gori. Interesantno je da se poredak na listi nije u većoj mjeri izmijenio u odnosu na prethodnu godinu. Naime, prvih pet bezbjednosnih prijetnji iz prošlogodišnjeg istraživanja su i ove godine u samom vrhu, uz nešto izmijenjen redoslijed.

Novost u upitniku predstavlja **COVID-19 epidemija**, kao nova opcija koja je bila ponuđena ispitanicima. Upravo je ova prijetnja po bezbjednost uspjela da uđe među prvih pet i istisne ubistva na šesto mjesto.

Grafik 3: Po Vašem mišljenju, u kojoj mjeri svaki od navedenih problema predstavlja opasnost po bezbjednost građana u Crnoj Gori? - % onih koji smatraju da je data pojava veliki problem ili problem

Naime, u ovogodišnjem istraživanju se **trgovina drogom** smatra najvećom prijetnjom po bezbjednost Crne Gore. Ovo kumulativno tvrdi 92.0% ispitanika⁵ - 72.4% je posmatra kao veliki

⁵ U prošlogodišnjem istraživanju ova bezbjednosna prijetnja nalazila se na drugom mjestu, sa 83.8% ispitanika koji su je istakli.

problem, a dodatnih 19.6% tvrdi da je trgovina drogom donekle problem u Crnoj Gori. Nakon trgovine drogom, kao najveći problemi ističu se **korupcija**⁶ koju kao prijetnju percipira 89.9% građana i **organizovani kriminal**⁷ koji prijetnjom smatra 89.6% ispitanika. Na začelju se nalaze nasilje na sportskim priredbama (34.9%) i terorizam i nasilni ekstremizam (28.9%), što je gotovo istovjetna situacija kao i u prošlogodišnjem istraživanju.

Kako bi detaljnije ispitali stavove o navedenim bezbjednosnim prijetnjama, odlučili smo da ih, kao i u prošlogodišnjem istraživanju, ukrstimo sa određenim demografskim varijablama.

U pogledu pola, zapažamo da muškarci većinu bezbjednosnih prijetnji smatraju manjim problemima od žena. Tako npr., trgovinu drogom kao problem vidi 90.2% muškaraca i 93.9% žena. Ipak, razlika je statistički značajna samo u pogledu narkomanije. Kada je starost ispitanika u pitanju, najznačajnija je razlika u pogledu percepcije opasnosti od epidemije COVID-19. Ovdje primjećujemo **pozitivnu korelaciju**, tj. što osoba ima više godina, to je i strah od epidemije ove bolesti veći. Tako, dok 78.9% ispitanika starosti do 34 godine smatra COVID-19 prijetnjom po bezbjednost, sa ovom tvrdnjom je saglasno čak 92.0% ispitanika starijih od 55 godina. Podatak je razumljiv ukoliko u obzir uzmemo veću smrtnost koju virus prouzrokuje među starijom generacijom stanovništva.

Takođe, statistički značajne razlike postoje s obzirom na regiju u kojoj ispitanici žive. Naime, primjetno je da stanovnici centralne regije u četiri od pet slučajeva prijetnje navedene u tabeli smatraju ozbiljnijim u odnosu na ispitanike nastanjene na sjeveru i jugu Crne Gore. Jedini izuzetak je COVID-19 – stanovnici centralne regije ovo oboljenje percipiraju kao manje opasno u odnosu na stanovnike ostalih regija.

	Pol		Starost			Regija		
	Muškarci	Žene	18-34	35-54	55+	Jug	Centar	Sjever
Trgovina drogom	90.2	93.9	91.5	91.1	93.6	90.5	93.7	90.7
Korupcija	89.7	89.9	91.2	88.9	89.9	88.3	91.5	89.7
Organizovani kriminal	88.1	91.1	93.1	86.1	89.9	85.6	92.9	88.0
Narkomanija	87.1	90.6	88.8	88.6	88.8	85.0	91.1	86.9
COVID - 19	82.7	87.3	78.9	84.2	92.0	87.5	82.4	86.6

Tabela 1: Po Vašem mišljenju, u kojoj mjeri svaki od navedenih problema predstavlja opasnost po bezbjednost građana u Crnoj Gori? (ukršteno sa polom, starošću i regijom u kojoj ispitanik živi)

Nadalje, ispitanike smo pitali i koliki nivo povjerenja posjeduju u pojedine institucije u Crnoj Gori. U odnosu na prošlogodišnje istraživanje primjetna su četiri trenda:

- Stavovi ispitanika se polarizuju, tj. ispitanici češće biraju opcije „vjerujem u potpunosti“ i „uopšte nemam povjerenja“, dok se osipa broj onih koji imaju neutralniju percepciju institucija;
- Na vrhu s obzirom na nivo povjerenja, kao i krajem 2019. godine nalaze se crkva, vojska i policija;
- Povjerenje u ostale institucije sistema (Vlada, Skupština, sudovi i tužilaštvo, političke partije) opada;

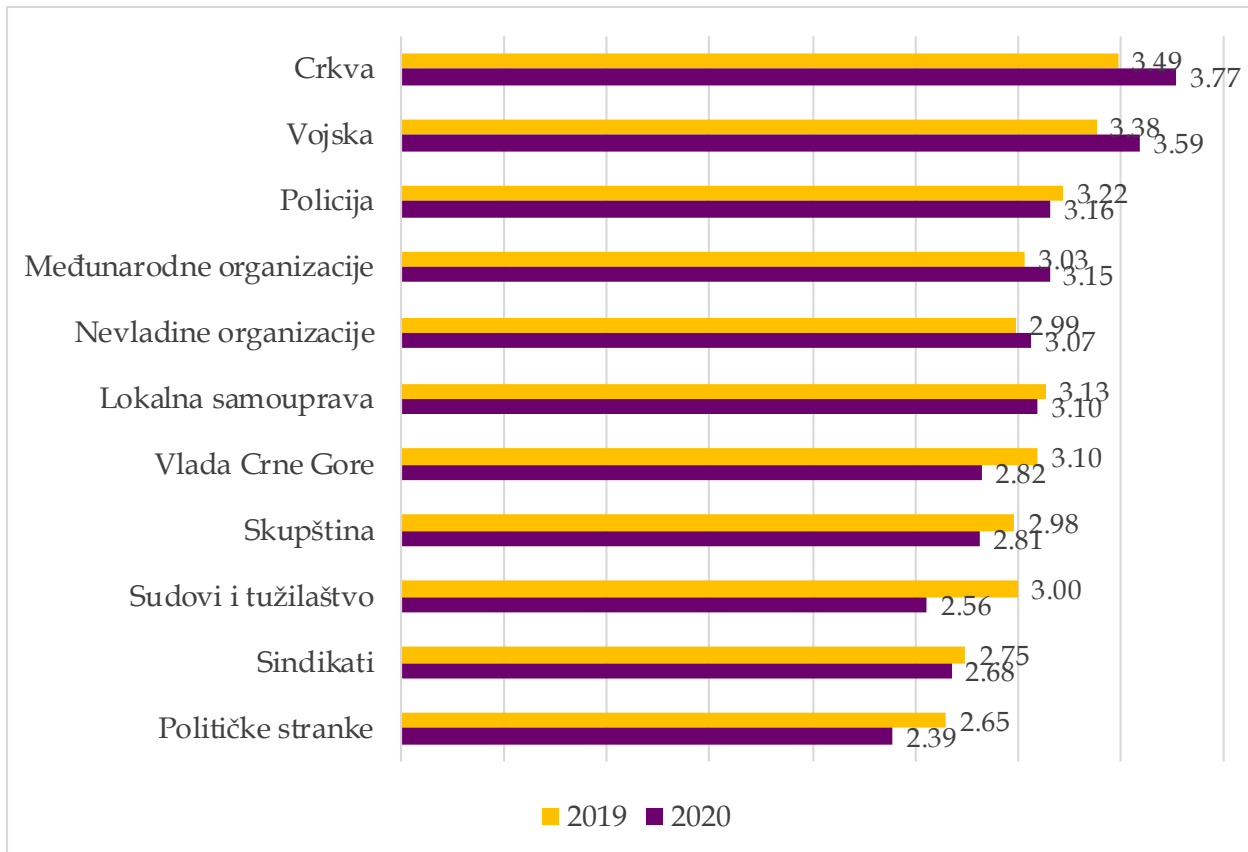
⁶ U prošlogodišnjem istraživanju na trećem mjestu, sa 83.0% ispitanika koji su je označili kao prijetnju.

⁷ U prošlogodišnjem istraživanju na četvrtom mjestu. Ovu pojavu je kumulativno kao prijetnju Crnoj Gori percipiralo 76.0% ispitanika.

- Povjerenje u civilni sektor i međunarodne organizacije raste.

Ova četiri trenda prikazana su u tabeli ispod. Naime, tabela sadrži prosječne ocjene povjerenja za dolje navedene institucije, pri čemu je dato poređenje sa istraživanjem iz 2019. godine. Ocjene su date na skali od 1 do 5, pri čemu ocjena 1 označava da ispitanik uopšte nema povjerenja u datu instituciju, a ocjena 5 da joj u potpunosti vjeruje.

Tako, na prvom mjestu po povjerenju se nalazi crkva, sa prosječnom ocjenom 3.77 od 5. Posle nje, kao institucija koja uživa najveće povjerenje ispitanika nalazi se vojska Crne Gore, dok se na trećoj poziciji po nivou povjerenja nalazi policija. Sa druge strane, kada pogledamo dno tabele, vidimo da su političke partije organizacije koje bilježe ubjedljivo najmanji nivo povjerenja.

Grafik 4: U kojoj mjeri imate povjerenja u rad institucija koje su navedene u tabeli? (1 – uopšte nemam povjerenja, 5 – u potpunosti imam povjerenja)

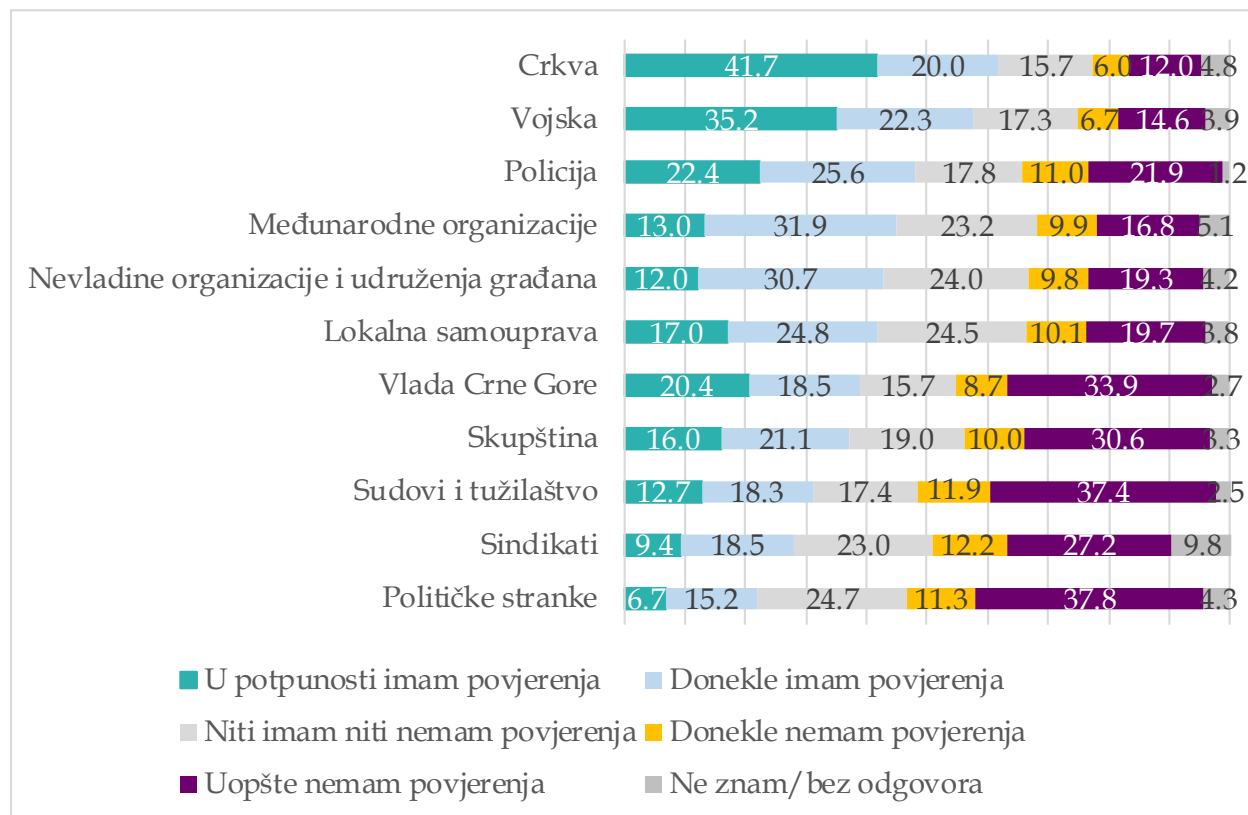
Budući da prosječna ocjena⁸ često pojednostavljuje dobijene rezultate, u grafiku ispod su još jednom prikazane detaljnije frekvencije vezane za pitanje o povjerenju u institucije zabilježeno ove godine. Tako, vidimo da crkvi kumulativno vjeruje 61.7% ispitanika – 41.7% u potpunosti i 20.0% donekle ima povjerenja. U slučaju vojske Crne Gore, riječ je o kumulativnom procentu od 57.5%, dok policiji zbirno vjeruje 48.0% ispitanika.

U pogledu demografskih karakteristika, statistički značajne razlike kada je u pitanju nivo povjerenja u policiju postoje u pogledu starosti, etničke pripadnosti i regije u kojoj ispitanici žive.

⁸ U ovom slučaju aritmetička sredina, dobijena na način što se zbir svih vrijednosti odgovora podijeli sa brojem odgovora (ispitanika).

Tako, u pogledu starosti primjećujemo postojanje pozitivne korelacije – što je osoba starija, to je i njeno povjerenje u institucije veće. Tako, dok policiji vjeruje 41.2% ispitanika mlađih od 35 godina, isto važi za 54.8% onih koji su stariji od 55 godina.

Policiji najviše vjeruju pripadnici manjinskih naroda – 71.2% anketiranih Bošnjaka i Muslimana ima povjerenja u ovu instituciju, a isto važi za 61.9% Albanaca. Nadalje, 55.0% Crnogoraca vjeruje ovoj instituciji sistema, dok najniži stepen povjerenja u policiju pokazuju Srbi – ukupno 25.7% pripadnika ove populacije ima povjerenja u rad policije, a samo 9.7% tvrdi da u potpunosti vjeruju ovoj instituciji. Dodatno, u pogledu regiona u kojem žive, najveći nivo povjerenja imaju stanovnici sjevera (54.9%), a najmanji stanovnici centralne regije (44.0%).

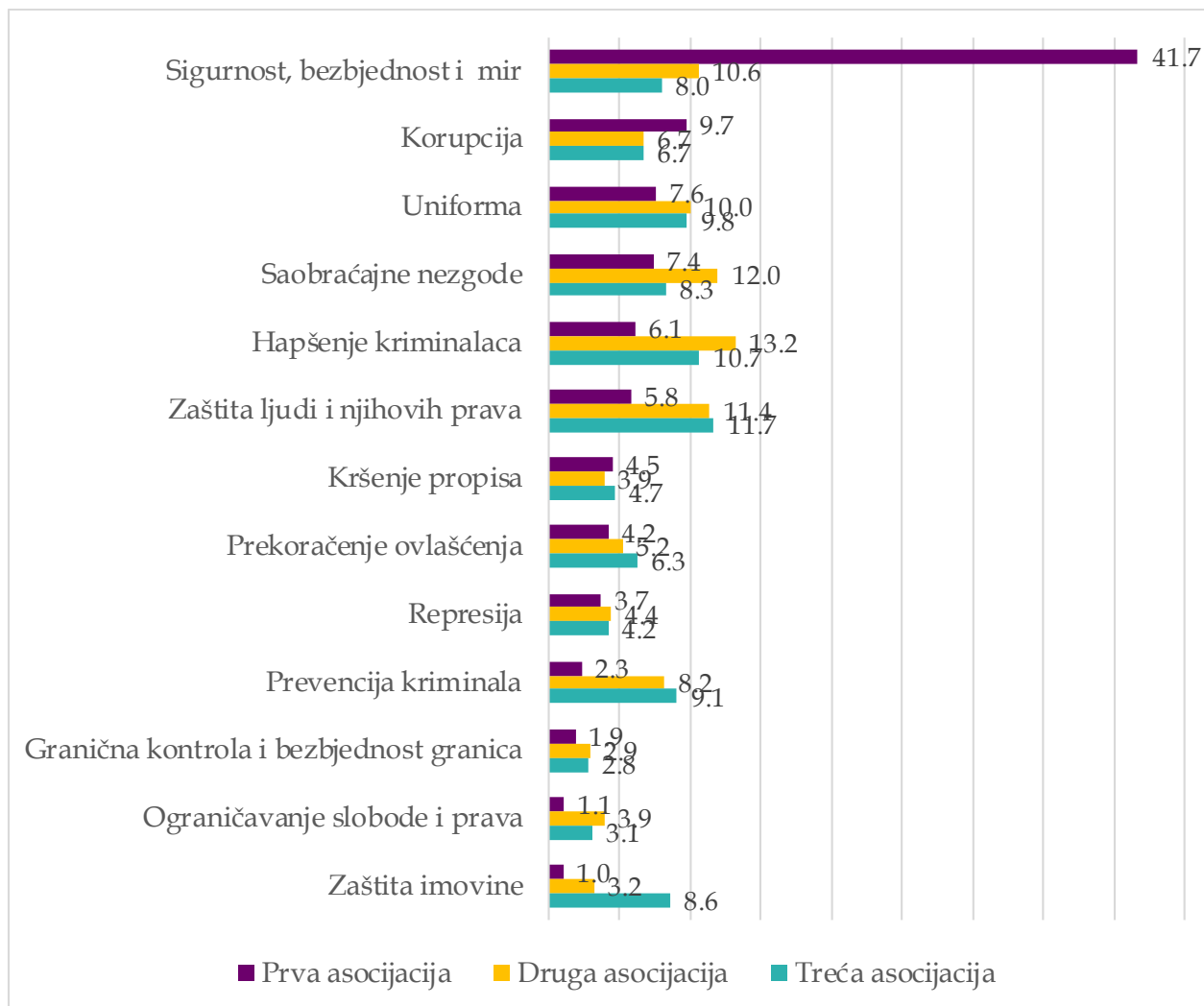

Grafik 5: U kojoj mjeri imate povjerenja u rad institucija koje su navedene u tabeli?

U nastavku poglavlja, predstavimo stavove ispitanika koji se u većoj mjeri tiču policije i njene percepcije u očima građana. Tako, građane smo pitali šta im je prva asocijacija na policiju.

Dva od pet ispitanika je kao prvi odgovor navelo **sigurnost, bezbjednost i mir**. Druga asocijacija po brojnosti je korupcija, koju je odabrala desetina ispitanika. Ostale opcije su dobile relativno ujednačenu podršku tako da je uniformu kao asocijaciju odabralo 7.6% ispitanika, njih 7.4% je odabralo saobraćajne nezgode, a dodatnih 6.1% hapšenje kriminalaca.

U odnosu na prethodni talas istraživanja, prekoračenje ovlašćenja i represija su nešto češće asocijacije, ali one pojedinačno predstavljaju prvu asocijaciju na policiju za manje od 5% ispitanika. Najmanju podršku su dobile asocijacije poput ograničavanja slobode i prava (1.1%) i zaštite imovine (1.0%).

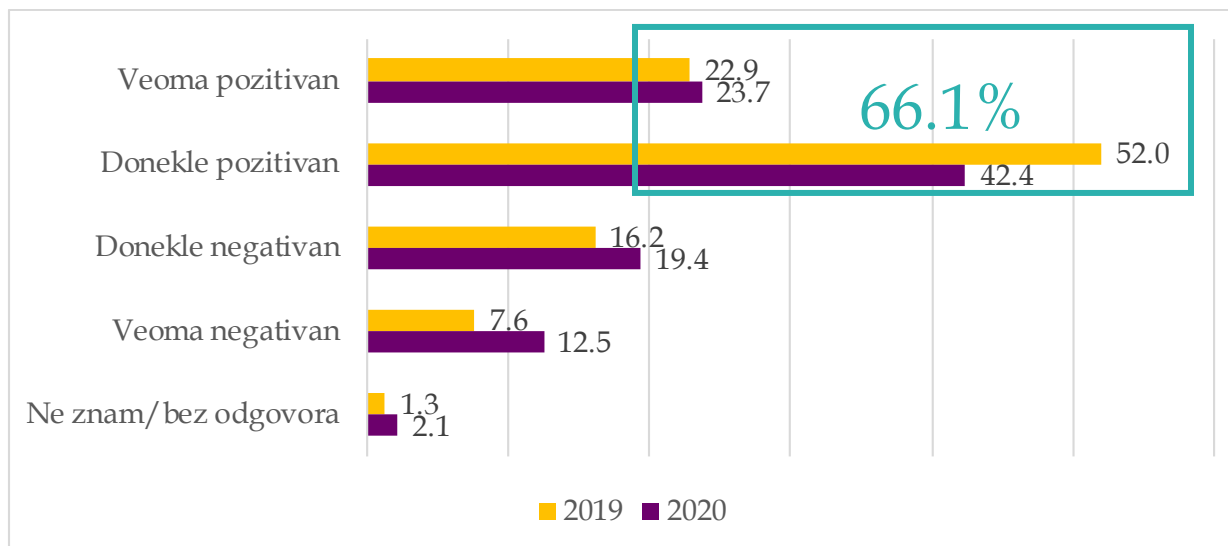
Grafik 6: Šta su Vam prve tri asocijacije kada se pomene riječ policija?

Kada je u pitanju generalni stav prema policiji, percepcija je pogoršana u odnosu na prošlu godinu. Ipak, i dalje je **dvije trećine** ispitanika **pozitivno nastrojeno** prema ovoj instituciji. Od toga, svaki peti ispitanik ima veoma pozitivan stav, dok još njih 42.4% dijeli donekle pozitivan stav prema policiji.

U pogledu demografskih potkategorija, i u ovom slučaju se ponavljaju razlike koje smo primijetili ranije. Naime, statistički značajne razlike postoje u pogledu starosti ispitanika, njegovog etniciteta i regije u kojoj živi. Tako, **pozitivan stav** prema policiji češće imaju **stariji ispitanici**.

Nadalje, pripadnost srpskoj etničkoj grupi je indikator negativnijeg stava prema ovoj instituciji – tek 46.5% Srba policiju posmatra veoma ili donekle pozitivno, što važi za 70.3% Albanaca, 74.0% Crnogoraca i čak 84.1% Bošnjaka i Muslimana. U pogledu regije stanovanja **najnegativniji stav** prema policiji imaju ispitanici iz **centralnog dijela Crne Gore** – petina njih ima veoma pozitivan stav o policiji, što važi i za četvrtinu ispitanika sa juga i trećinu iz sjeverne regije.

U pogledu pola, obrazovnog nivoa i nivoa prihoda ispitanika, ne postoje statistički značajne razlike kada je o ovom pitanju riječ.

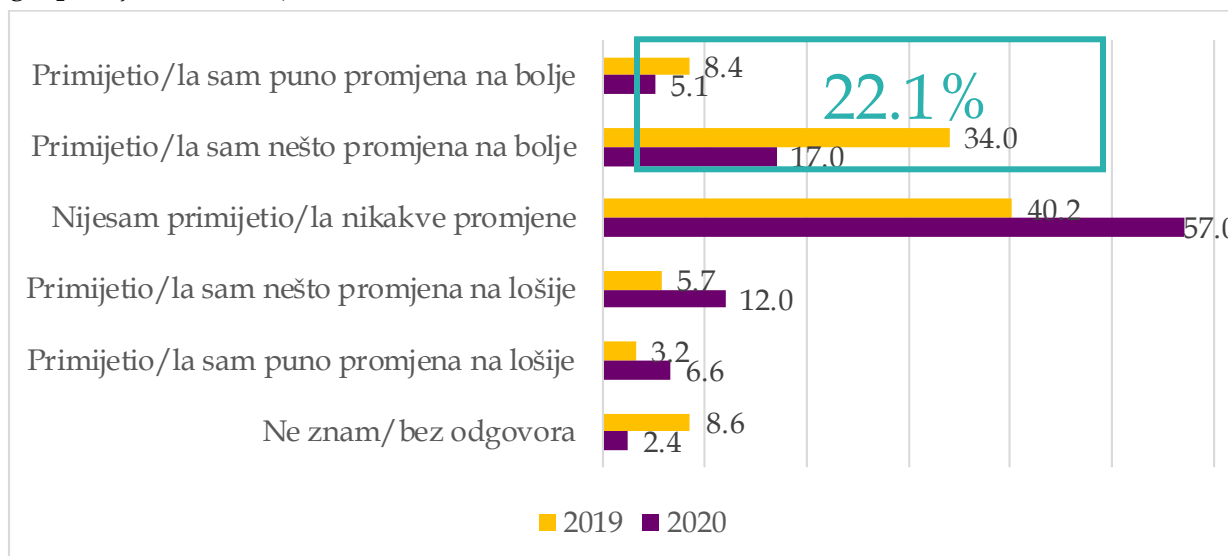

Grafik 7: Kakav je Vaš generalni stav prema policiji?

U odnosu na prošlogodišnje istraživanje, primjetan je značajan pad u broju ispitanika koji tvrde da je došlo do poboljšanja u radu policije, dok raste broj onih koji tvrde da se ništa nije promijenilo ili da se situacija u posljednjih 12 mjeseci pogoršala.

Kumulativno, **tek petina** ispitanika je **primijetila promjenu na bolje** u radu crnogorske policije u prethodnih 12 mjeseci, nešto manji broj smatra da su se desile promjene na gore, dok više od polovine ispitanika smatra da do promjena nije došlo.

Statistički značajne razlike između demografskih kategorija postoje jedino u pogledu etniciteta ispitanika - Bošnjaci i Muslimani (31.7%), Crnogorci (27.9%) i Albanci (24.1%) znatno češće tvrde da je policija unaprijedila svoj rad u prethodnih 12 mjeseci u odnosu na Srbe (tek 9.7% ove etničke grupe dijeli dati stav).

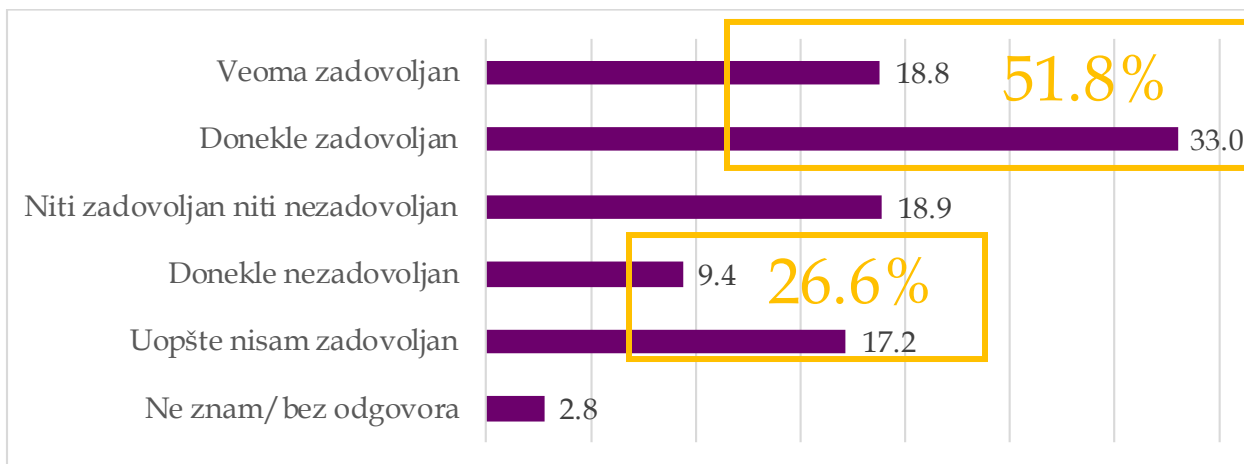

Grafik 8: U posljednjih 12 mjeseci, da li ste primijetili neke promjene u radu policije, bilo na bolje ili na lošije?

Kroz jedno od prethodnih pitanja već smo se dotakli uticaja COVID-19 epidemije na bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori. Poglavlje ćemo zaključiti još jednim koje se tiče ove pojave. Naime, ispitanike smo pitali šta misle o aktivnostima Uprave policije usmjerenim na suzbijanje epidemije. **Natpolovična većina je zadovoljna** sprovedenim mjerama – 18.8% ispitanika tvrdi da su veoma zadovoljni, a dodatnih 33.0% da su donekle zadovoljni. Oko petine ispitanika nije bilo u stanju da se opredijeli, dok je četvrtina istakla nezadovoljstvo mjerama koje je policija preduzimala u prethodnom periodu.

Statistički značajne razlike su još jednom prisutne u pogledu tri demografske kategorije ispitanika, iste kao i ranije – riječ je o **starosti ispitanika**, njihovom **etnicitetu** i **regiji** u kojoj žive. Još jednom je primijećen trend da što je ispitanik stariji, to je njegovo zadovoljstvo radom policije, u ovom slučaju mjerama usmjerenim na suzbijanje epidemije COVID-19, veće. Srbi su u najmanjoj mjeri zadovoljni navedenim mjerama, dok ispitanici iz redova manjinskih naroda pokazuju najveći nivo zadovoljstva mjerama.

Na kraju, i u pogledu ovog pitanja ispitanici iz centralne regije pokazuju najveću rezervu prema aktivnostima policije – mjerama za suzbijanje COVID-19 epidemije veoma zadovoljno je tek njih 13.0%, dok isto važi za 22.3% stanovnika sjevera i 25.1% ispitanika iz južne, priobalne regije Crne Gore.

Grafik 9: U kojoj mjeri ste zadovoljni aktivnostima Uprave policije usmjerenim na suzbijanje epidemije COVID-19?

Policija u zajednici

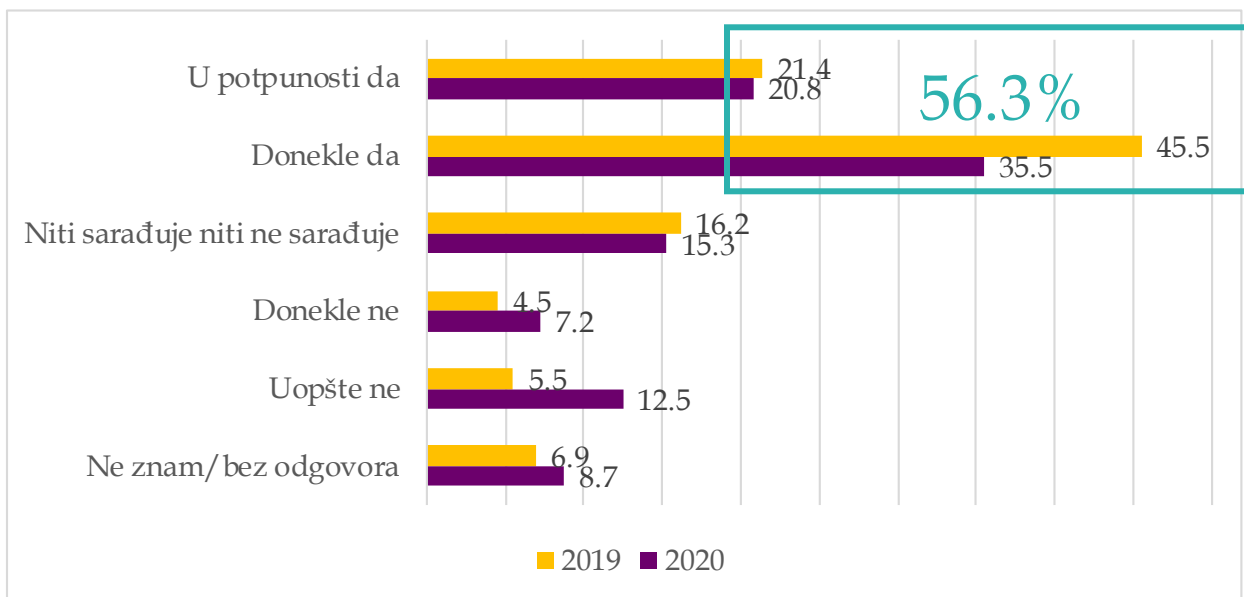
Već je u prethodnom izvještaju istaknut značaj rada policije u lokalnim sredinama za kreiranje bezbjednih, zdravih i na kriminal otpornih zajednica. Policija u građanskom društvu nema ulogu isključivo korektivnog aparata kojem je omogućena upotreba sile, već predstavlja most između lokalne zajednice i vlasti. Ona u životu zajednice učestvuje svakodnevno, na razne načine i u različitim sferama života – od saobraćaja i kontrole granica, preko sprječavanja nasilja pa sve do borbe protiv mnogobrojnih pojava oblika kriminala. Pravedna primjena propisa i regulisanje ovih oblasti je u zajedničkom interesu kako građana, tako i policije kao državnog organa. Ipak, da bi saradnja policije i građana u zajednici urodila plodom, mora se zasnivati na povjerenju u policiju. Da bi se to povjerenje postiglo, policija mora uvijek djelovati iz perspektive zaštite građanskih prava i poštovanja ljudskog dostojanstva, nikada iz perspektive represije, kršenja pravila i prekoračenja ovlašćenja.

Uzevši u obzir sve gore navedeno, u ovom poglavlju ćemo prikazati u kojoj mjeri su građani zadovoljni prisustvom policije u njihovoj zajednici i saradnjom koju ostvaruju sa ovom institucijom. Dodatno, analiziraćemo sa kojom policijskom službom su najčešće imali kontakt i koliko su zadovoljni radom i efikasnošću policije u pojedinim oblastima. Takođe, vidjećemo koliko su građani spremni da prijave nasilje u porodici ukoliko dođu do saznanja o ovoj pojavi, kao i kakva je njihova percepcija određenih tvrdnji vezanih za atribute policije koji su im kroz upitnik bile predstavljene.

I u ovom talasu istraživanja većina ispitanika tvrdi da policija saraduje sa građanima u njihovoj zajednici – ovaj stav podržalo je 56.3% ispitanika. 15.3% smatra da policija niti saraduje niti ne saraduje, dok kumulativno svaki peti ispitanik smatra da policija ne saraduje sa građanima. Primjetno je da je i ovaj parametar u padu, kao i većina ranije pomenutih.

Prisutna je već ranije ustaljena diferencijacija u stavovima s obzirom na starost ispitanika – ipak, u ovom slučaju ne postoji razlika između sve tri analizirane starosne kohorte⁹, već samo jasno razgraničenje između ispitanika mlađih od 35 godina i onih koji su stariji. Naime, kumulativno 51.9% ispitanika starosti od 18 do 34 godine smatra da policija saraduje sa njima i njihovim sugrađanima, dok to važi za više od 59% osoba u starosnim grupama 35-54 i 55+ godina starosti.

Nadalje, primjećujemo i ranije prisutne razlike u pogledu etniciteta ispitanika – dok 65.8% Bošnjaka i Muslimana, 62.1% Crnogoraca i 60.0% Albanaca tvrdi da policija saraduje sa građanima u njihovoj zajednici, to važi tek za 43.0% Srba. Takođe, po prvi put primjećujemo statistički značajne razlike u pogledu visine prihoda ispitanika – tako, sa stavom da postoji saradnja između policije i građana u njihovoj zajednici najsaglasniji su oni sa srednjim prihodima (59.2%).

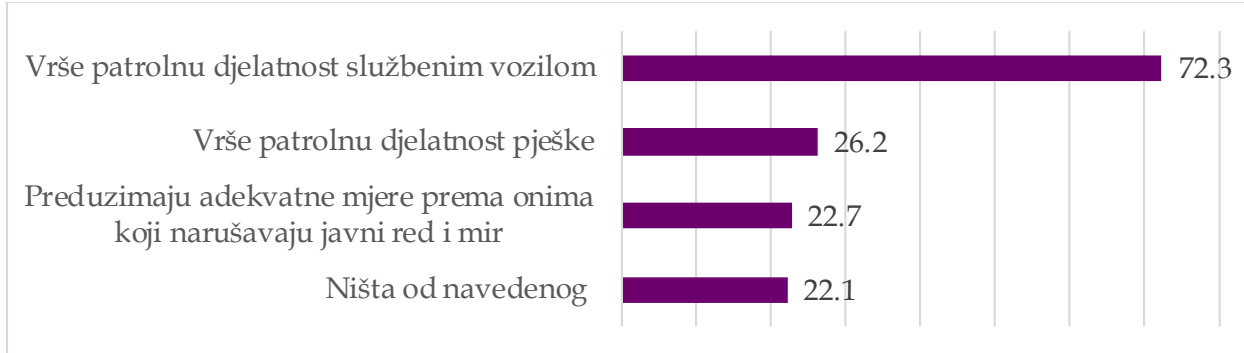

Grafik 10: Da li policija saraduje sa građanima u Vašoj zajednici?

U vezi sa prethodnim pitanjem, sa ispitanicima smo razgovarali i o tome da li su u svom susjedstvu primijetili prisustvo policijskih službenika. Radilo se o tzv. pitanju sa više mogućih odgovora, te ne treba da čudi da njihov zbir prelazi 100%. Najveći broj ispitanika, gotovo tri

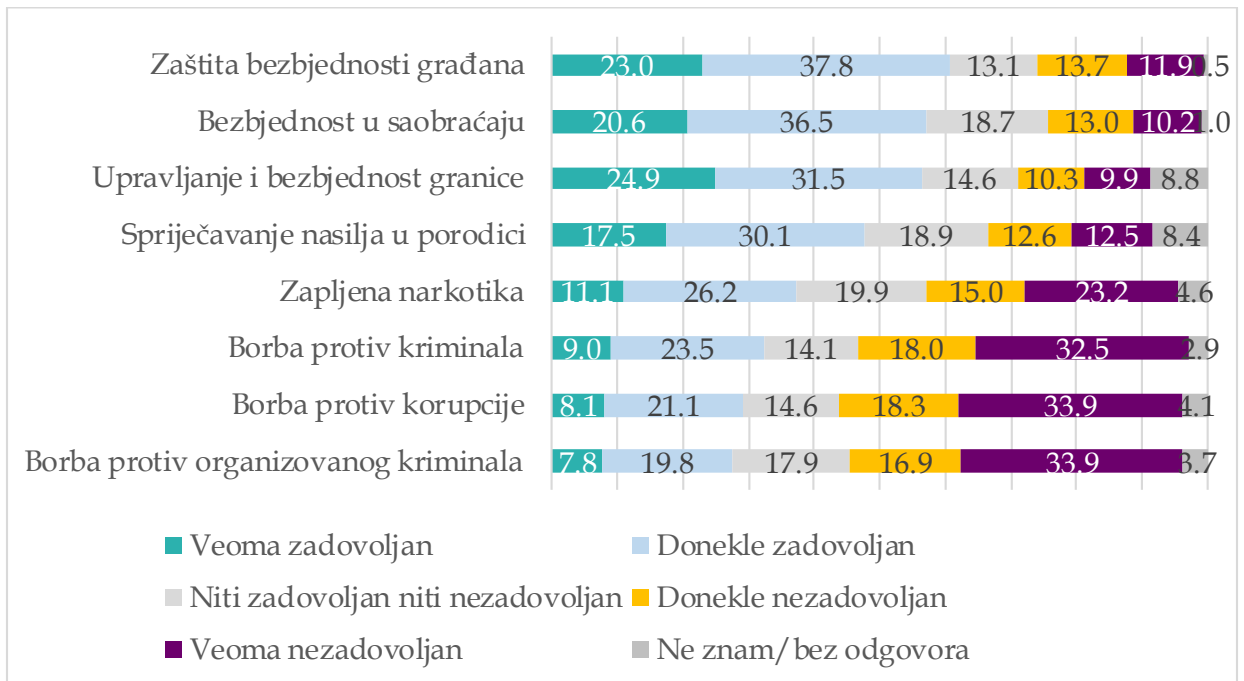
⁹ Ispitanici starosti 18-34, 35-54 i 55+ godina

čtvrtine, tvrdi da je policijske službenike u svom susjedstvu sreo dok su vozilom obavljali patrolnu djelatnost. Svaki četvrti ispitanik je policajca sreo u toku vršenja patrolne djelatnosti pješke, dok svaki peti priznaje da je imao priliku da vidi kako službenici policije preduzimaju mjere prema susjedima koji su narušili javni red i mir. Sa druge strane, petina ispitanika tvrdi da u svom susjedstvu nije vidjela policijske službenike u vršenju neke od gore navedenih radnji.

Grafik 4: Da li ste u prethodnih 12 mjeseci vidjeli da policijski službenici u Vašem susjedstvu:

Naredno pitanje imalo je za cilj da utvrdi koliko su građani zadovoljni efikasnošću policije u određenim oblastima njenog djelovanja. Ispitanici smatraju da je policija **najefikasnija** u oblasti **zaštite bezbjednosti građana** – 60.8%, zatim slijedi bezbjednost u saobraćaju – 57.1% i upravljanje i bezbjednost granice – 56.4%, dok su ispitanici najmanje zadovoljni efikasnošću policije kada je riječ o borbi protiv kriminala – 32.5% , borbi protiv korupcije – 29.2% i borbi protiv organizovanog kriminala – 27.6%.

Grafik 12: Koliko ste zadovoljni efikasnošću policije u svakoj od navedenih oblasti?

U tabeli ispod prikazano je i poređenje odgovora sa prošlogodišnjim istraživanjem. U prvom dijelu tabele prikazan je kumulativni procenat ispitanika koji su izjavili da su zadovoljni efikasnošću u svakoj od navedenih oblasti. Većina stavki bilježi pozitivan trend – procenat zadovoljnih smanjio se samo u pogledu zaštite bezbjednosti građana (za 0.2%), borbe protiv kriminala (1.4%) i borbe protiv korupcije (2.3%). Podaci posmatrani na ovaj način izgledaju ohrabrujuće.

Ipak, kada pogledamo nastavak tabele, vidjećemo da na račun neopredijeljenih ispitanika u mnogo većoj mjeri raste procenat onih koji su nezadovoljni rezultatima koje je u toku 2020. godine policija ostvarivala u navedenim oblastima. Ovaj nalaz je još jedna potvrda ranije navedenog zaključka da se po pitanju **percepcije policije društvo polarizuje**, tj. stavovi građana se kreću ka potpunom (ne)odobravanju radnji koje Uprava policije sprovodi.

	% zadovoljnih		% nezadovoljnih	
	2019	2020	2019	2020
Zaštita bezbjednosti građana	61.0%	60.8%	17.9%	25.6%
Bezbjednost u saobraćaju	53.0%	57.1%	23.6%	23.2%
Upravljanje i bezbjednost granice	53.1%	56.4%	16.3%	20.2%
Spriječavanje nasilja u porodici	41.9%	47.6%	17.4%	25.1%
Zapljena narkotika	36.0%	37.3%	32.5%	38.2%
Borba protiv kriminala	33.9%	32.5%	36.3%	50.5%
Borba protiv korupcije	31.5%	29.2%	37.6%	52.2%
Borba protiv organizovanog kriminala	25.6%	27.6%	38.0%	50.8%

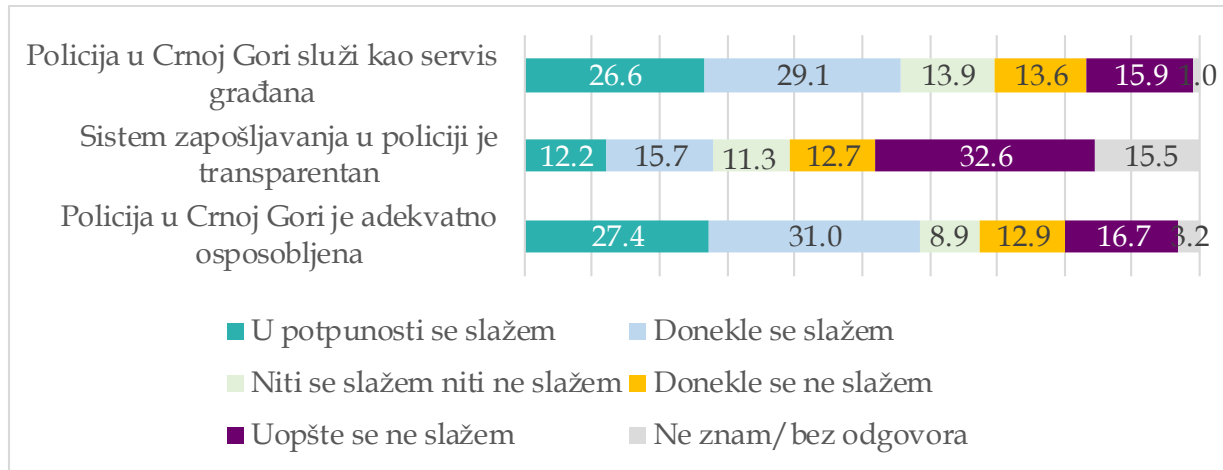
Tabela 2: Koliko ste zadovoljni efikasnošću policije u svakoj od navedenih oblasti? - % veoma i donekle zadovoljnih i % veoma i donekle nezadovoljnih

Nadalje, ispitanici su imali zadatak da odrede u kojoj mjeri su saglasni sa ponuđenim tvrdnjama koje se odnose na rad policije. Tako, natpolovična većina ispitanika – **58.4%**, navodi da je crnogorska **policija adekvatno osposobljena**, dok **55.7%** smatra da policija u Crnoj Gori služi kao **servis građana**. Sa druge strane, ispitanici su u najmanjoj mjeri saglasni sa stavom da je sistem zapošljavanja u policiji transparentan – ovaj stav kumulativno podržava tek 27.9% ispitanika.

Stanovnici centralne regije policiju rjeđe od prosjeka posmatraju kao servis građana (njih 50.5%), dok oni koji žive na sjeveru češće od ostalih smatraju da je policija adekvatno opremljena (63.8%) i da je sistem zapošljavanja u ovoj instituciji transparentan (32.6%). Što je osoba starija, to raste njeno uvjerenje da policija služi kao servis građana i da je adekvatno opremljena.

Nadalje, i ovdje je jako izražena razlika u stavovima između demografskih potkategorija vezanih za **etnicitet** ispitanika – kao i ranije, pripadnici srpske nacionalnosti iskazuju znatno niže nivoe slaganja sa datim stavovima. Bošnjaci i Muslimani najčešće od svih grupa izražavaju saglasnost sa sve tri tvrdnje – 74.4% njih tvrdi da je policija adekvatno osposobljena, 72.8% da je policija servis građana i 43.2% da je sistem zapošljavanja u njoj transparentan.

U pogledu obrazovanja, visine prihoda i pola statistički značajne razlike vezane za ove tri tvrdnje ne postoje.

Grafik 13: U kojoj mjeri ste saglasni sa sljedećim tvrdnjama?

Kao i kod prethodnog pitanja, ovdje smo takođe sproveli uporednu analizu sa prošlogodišnjim rezultatima.

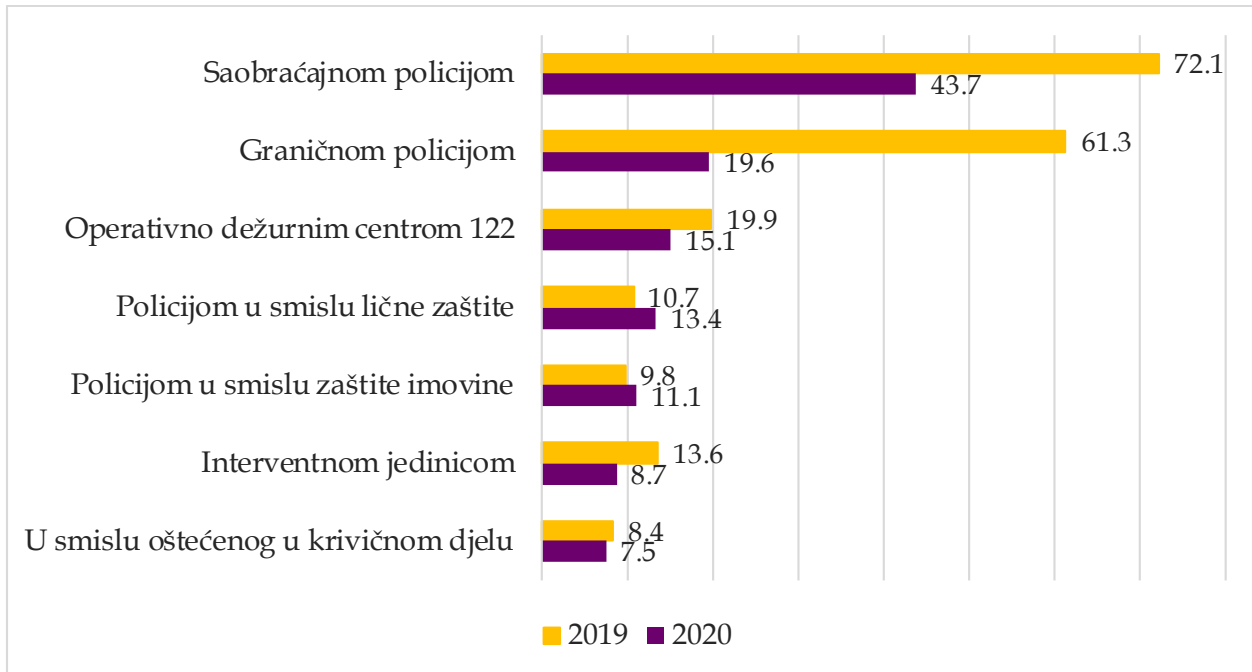
Vidimo da je u najvećoj mjeri porastao broj onih ispitanika koji su saglasni sa stavom da policija u Crnoj Gori adekvatno opremljena. Broj onih koji smatraju da je policija servis građana je takođe u blagom porastu, dok se smanjio broj ispitanika koji sistem zapošljavanja u policiji smatraju transparentnim. Istovremeno, porastao je i broj ispitanika koji nisu saglasni sa ovim tvrdnjama, a najdrastičniji rast je zabilježen među onima koji se protive tvrdnji da je sistem zapošljavanja u policiji transparentan.

	% saglasnih		% nesaglasnih	
	2019	2020	2019	2020
Policija u Crnoj Gori služi kao servis građana.	52.9%	55.7%	26.2%	29.5%
Sistem zapošljavanja u policiji je transparentan.	29.3%	27.9%	31.3%	45.3%
Policija u Crnoj Gori je adekvatno osposobljena.	47.5%	58.4%	25.8%	29.6%

Tabela 3: U kojoj mjeri ste saglasni sa sljedećim tvrdnjama?

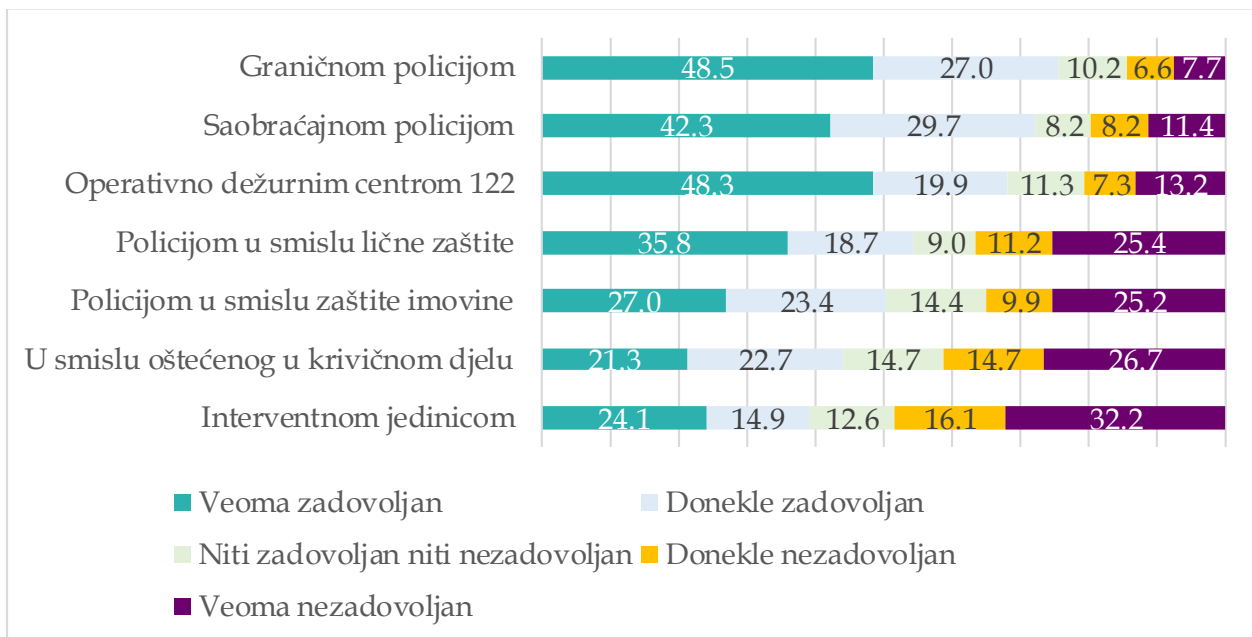
Dalje, sa ispitanicima smo razgovarali i o tome sa kojim sve policijskim službama dolaze u kontakt. U toku 2020. godine su ispitanici **najveći broj kontakata** ostvarili sa **saobraćajnom** (43.7%) i **graničnom policijom** (19.6%), isto kao i 2019. Ipak, primjetan je veliki pad u broju kontakata ostvarenih sa ove dvije službe.

Ovakav nalaz postaje razumljiv ukoliko u obzir uzmemo da je veći dio godine protekao u znaku strogih ograničenja kretanja, kako u domaćem tako i u međunarodnom saobraćaju, koji je prouzrokovan usljed epidemije COVID-19. Učestalost kontakata sa većinom ostalih policijskih službi je takođe opala, ali u znatno manjoj mjeri.

Grafik 14: U kojem smislu i sa kojom policijskom službom ste imali kontakt u posljednjih 12 mjeseci?

Naredno pitanje imalo je za cilj da utvrdi koliko su građani bili zadovoljni radom policijskih službi sa kojima su u prethodnih 12 mjeseci ostvarili kontakt. Tako, od onih koji su ostvarili kontakt sa datom policijskom službom, najveći broj građana je bio zadovoljan radom **granične policije** – 75.5%. Slijede **saobraćajna policija** – 72.1% i **operativno dežurni centar 122** – 68.2%, dok su građani najmanje zadovoljni djelovanjem službenika iz interventne jedinice – kumulativno, 39.1% ispitanika koji su bili u kontaktu sa ovom službom je zadovoljno njenim radom.

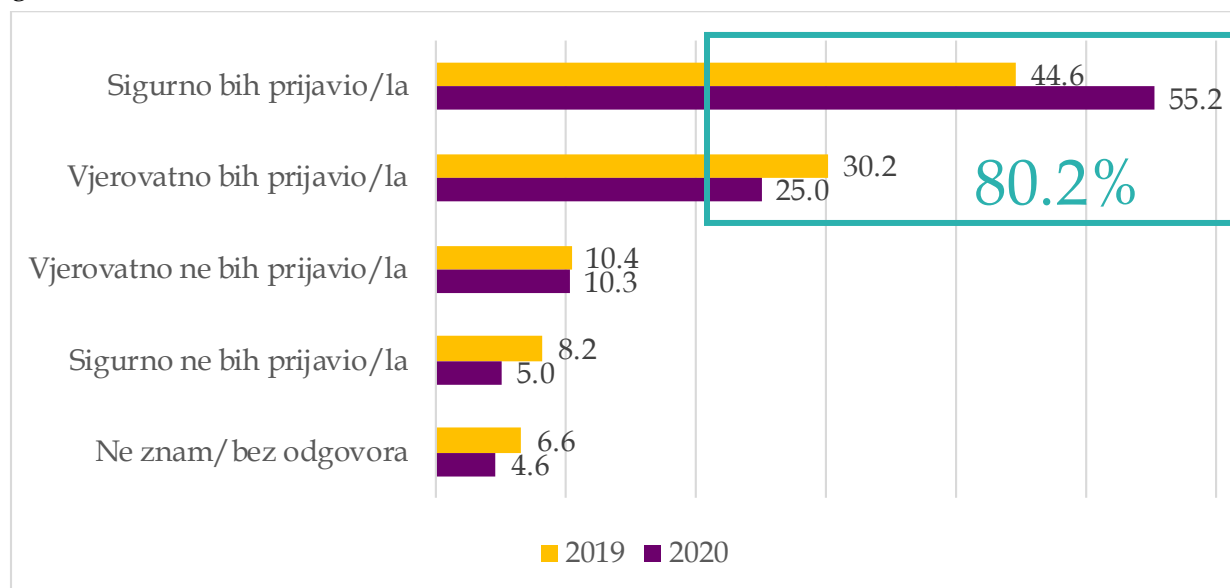
Grafik 15: Koliko ste bili zadovoljni radom policije u tim prilikama?

Nivo povjerenja ispitanika u policiju može se oslikati i njihovom spremnošću da prijave određene prekršajne/kriminalne aktivnosti sa čijim su postojanjem upoznati. Stoga, naredna dva pitanja biće posvećena spremnosti građana da prijave nasilje u porodici i kriminal, u slučajevima kada bi imali saznanje da se ove pojave odvijaju u njihovom okruženju.

U odnosu na prošlogodišnje istraživanje, zabilježen je određeni **porast** broja onih koji bi **prijavili nasilje u porodici** sa zbirnih 74.8% na 80.2%. Ipak, ovako visok procenat valja uzeti sa rezervom, jer ispitanici nisu bili suočeni sa realnom situacijom u kojoj bi stvarno morali donijeti odluku i prijaviti osobu iz njihovog okruženja.

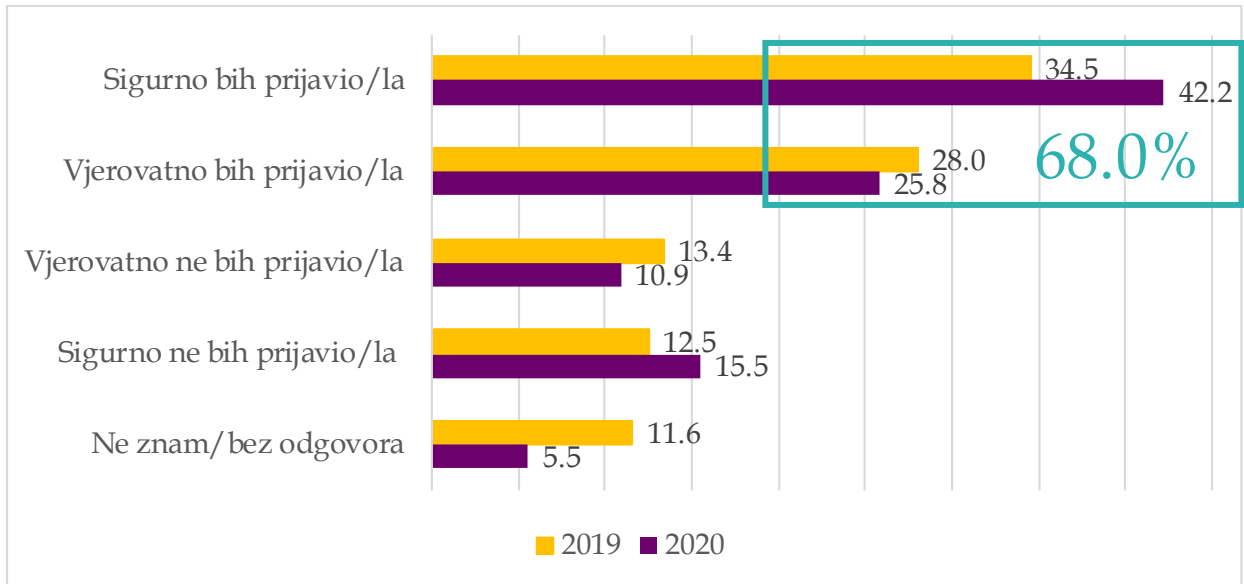
Najveći broj ispitanika tvrdi da bi u slučaju da imaju saznanje o nasilju u porodici ovu pojavu sigurno prijavili policiji – ovaj stav podržala je natpolovična većina od 55.2% anketiranih. Slijede oni koji bi vjerovatno prijavili – 25.0%, zatim oni koji vjerovatno ne bi prijavili ovakav vid nasilja - 10.3%, dok je svega 5.0% ispitanika istaklo da sigurno ne bi prijavilo nasilje.

Statistički značajna razlika postoji jedino u pogledu starosti ispitanika. Naime, uočljiva je negativna korelacija, tj. što je ispitanik mlađi, to je veća vjerovatnoća da će prijaviti nasilje. Tako, kumulativno 86.2% ispitanika mlađih od 35 godina tvrdi da bi prijavilo nasilje u porodici, dok isto važi za 80.3% ispitanika koji imaju između 35 i 54 godine, te 74.2% onih koji imaju 55 ili više godina.

Grafik 16: Ukoliko biste imali saznanja o nasilju u porodici u Vašem okruženju, koliko je vjerovatno da biste to prijavili?

Nadalje, ispitanike smo pitali i koliko je vjerovatno da bi prijavili kriminal, ukoliko bi imali saznanja o njemu. Kumulativno, **kriminal** bi policiji **prijavilo 68.0%** ispitanika, što je broj manji od onog koji bi prijavio nasilje u porodici. U odnosu na prošlogodišnje istraživanje i ovdje bilježimo porast spremnosti da se navedeno devijantno ponašanje prijavi. Muškarci, njih 73.8%, češće od žena (62.3%) tvrde da bi policiji prijavili kriminal. Takođe, što je veći nivo prihoda i obrazovni nivo ispitanika, to on pokazuje veću spremnost da ovakvo ponašanje prijavi službenicima policije.

Grafik 17: Ukoliko biste imali saznanja u slučaju kriminala, koliko je vjerovatno da biste to prijavili?

One koji su izjavili da ne bi prijavili kriminal, pitali smo zašto je to tako. Pitanje je bilo postavljeno na način da je bilo moguće dati više odgovora, te iz tog razloga odgovori daju zbir veći od 100%. Najčešći odgovor koji su ispitanici dali je da se plaše osвете zato što članovi kriminalnih grupa posjeduju moćne zaštitnike (51.8%). Takođe, 37.3% onih koji ne bi prijavili kriminal tvrdi da to ne bi uradili zato što to nije njihova stvar, a nešto manje od trećine ispitanika je kao glavni razlog istaklo činjenicu da se kriminalna aktivnost vjerovatno ne bi mogla dokazati.

Grafik 18: Molim Vas recite mi zašto ne biste prijavili ovakve akcionosti?

Pored unaprijed predviđenih odgovora, ispitanicima smo ostavili mogućnost da i sami navedu razlog.

Jedan dio njih je kao razlog naveo strah da prijava suštinski nije anonimna, što bi moglo ostaviti neželjene posljedice na njih ili njihove potomke.

„Bojim se da moju djecu neko ne maltretira. da sam sam bih sigurno, ovako se plašim svoje djece da im se neko ne osveti“ (ID429)

„Prijave nisu anonimne, možda jesu formalno ali nisu u stvarnosti.” (ID732)

Za ovaj motiv je usko vezano i uvjerenje da su policija i kriminalne organizacije umreženi, te da ispitaniku u slučaju prijave ne bi bila pružena zaštita. Takođe, ističe se da je zadatak policije, a ne građanina da razotkriva kriminalne pojave.

„Bojim se da bi se zbog korumpiranosti policajaca i povezanosti za kriminalnim grupama odalo ko je prijavio. Ukoliko bi mi bila garantovana i ispoštovana anonimnost, onda bih i kriminalne aktivnosti i nasilje u porodici prijavila.” (ID382)

„Taj ko prijavi nije sa sigurnošću zaštićen, ne ostane anonimnan, i onda on trpi velike posljedice, nažalost. A voljela bih da je drugačije, da svi možemo pomoći jedni drugima, biti savjesni i od koristi za zajednicu.” (ID531)

„Zato što mislim da policija učestvuje u kriminalu i mislim da nema svrhe prijavljivati.” (ID587)

„Zato što sigurno i policija zna, samo nekom ne odgovara da se nešto preduzme.” (ID915)

Nadalje ispitanici navode da većina stanovnika Crne Gore živi u relativno malim sredinama, te da se plaše da će steći epitet „špijuna”.

„Da ne bi bio špijun.” (ID637)

„Mene posle niko ne bi zaštitio i odma bi se znalo ko je to prijavio, i bio bi špijun, što da ja to radim, kada ću ja biti kriv.” (ID266)

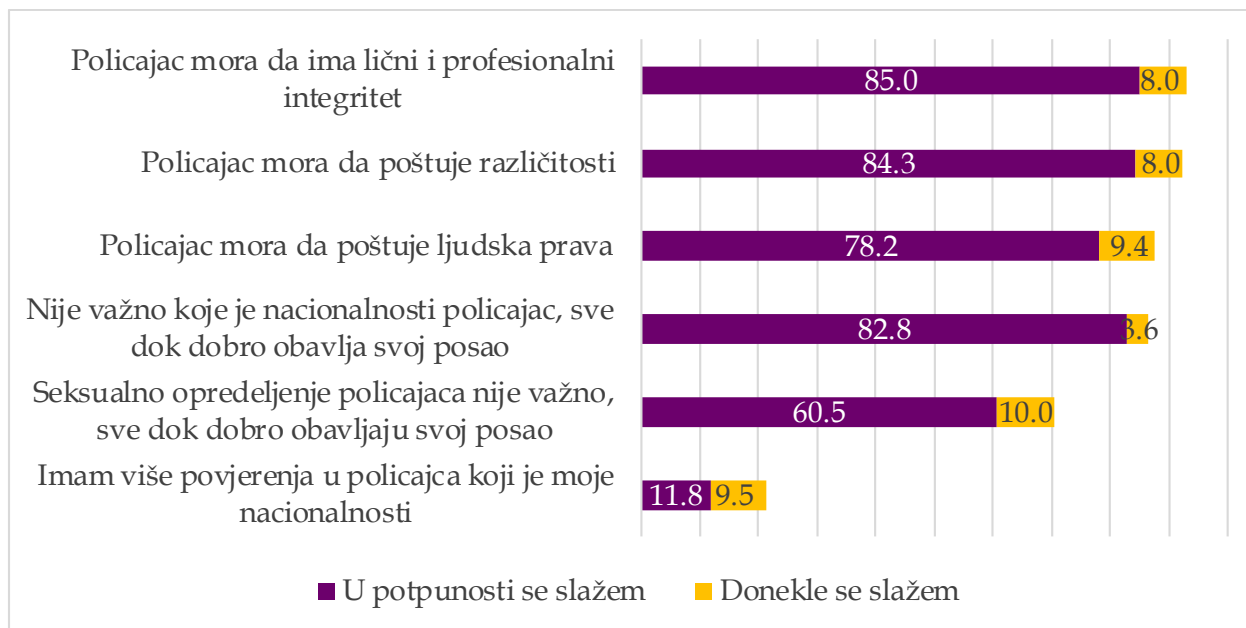
„Nijesam špijun komšijski.” (ID468)

Poglavlje zaključujemo pitanjem u kojem smo ispitanicima predstavili određeni broj tvrdnji vezanih za karakteristike koje bi službenik Uprave policije trebao da posjeduje i upitali za stepen njihovog slaganja sa njima.

Primjetno je da je dominantna većina ispitanika saglasna sa tvrdnjom da policajac mora da **ima lični i profesionalni integritet** - 93.0%, zatim da mora da **poštuje različitosti** - 92.3%, kao i da mora da **poštuje ljudska prava** - 87.6%. Najniži stepen slaganja postoji sa tvrdnjom “imam više povjerenja u policajca koji je moje nacionalnosti” - 21.8%, što je pozitivan rezultat za multikulturalno društvo kakvo je crnogorsko.

Nadalje, vrijedi primijetiti da se nivoi saglasnosti sa pojedinačnim tvrdnjama u poređenju sa prošlogodišnjim rezultatima kreću u pozitivnom smjeru, tj. saglasnost bi trebalo da raste u pogledu prvih pet tvrdnji sa dolje navedenog grafika, a opada u pogledu posljednje.

Jedini izuzetak primjećen je u pogledu tvrdnje da seksualno opredjeljenje policajca nije važno, sve dok dobro obavlja svoj posao - naime, u ovom talasu istraživanja broj ispitanika koji su saglasni sa datom tvrdnjom je nešto manji nego krajem 2019. godine.

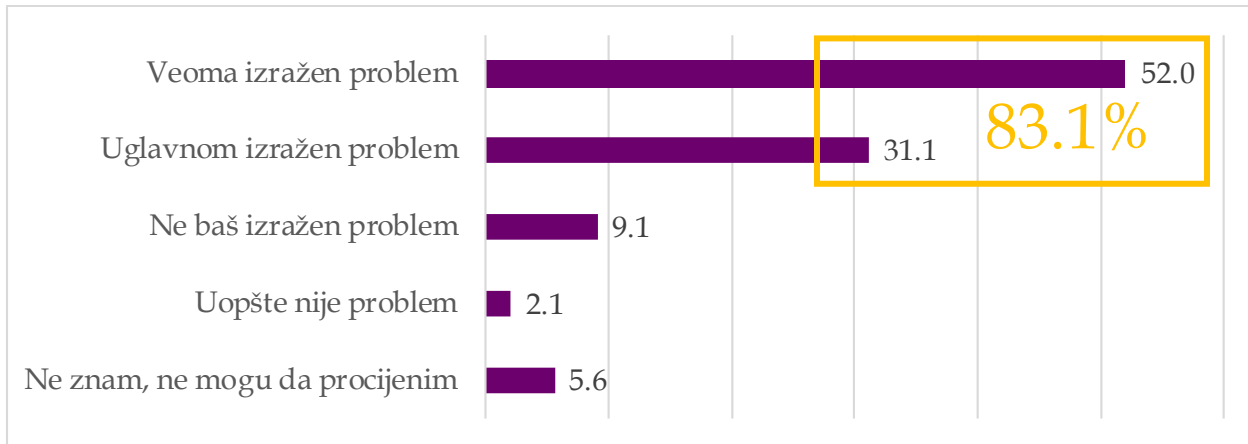
Grafik 19: U kojoj mjeri se slažete ili ne slažete sa sljedećim tvrdnjama?

Korupcija

U ovom poglavlju analiziraćemo šta ispitanici misle o odnosu policije i korupcije, kao i uspješnosti borbe policije sa ovom pojavom. Dodatno, ispitaćemo koji su njihovi stavovi o postojanju uticaja pojedinih društvenih grupa na policiju, a govorićemo o njihovim iskustvima u pogledu davanja mita službenicima policije i stepenu njihove informisanost o aktivnostima u cilju suzbijanja korupcije koje policija preduzima.

Prvo takvo pitanje imalo je za cilj da utvrdi percepciju ispitanika o izraženosti korupcije u Crnoj Gori. Kumulativno, **83.1% ispitanika** smatra da je **korupcija izražen problem** u Crnoj Gori – 52.0% ispitanika smatra ga veoma izraženim, a dodatnih 31.1% uglavnom izraženim.

Što su ispitanici mlađi, to u većoj mjeri smatraju da je korupcija izražen problem. Najnegativniji stav o rasprostranjenosti ove pojave u Crnoj Gori imaju Srbi, dok Bošnjaci i Albanci smatraju da je ona najmanje izražena. Nadalje, stanovnici centralne regije češće od ostalih korupciju smatraju izraženim problemom. Primjetna je i pozitivna korelacija između visine primanja ispitanika, te stepena saglasnosti sa stavom predstavljenim u grafiku ispod – što ispitanik ima veće prihode, to je veća vjerovatnoća da će smatrati da je korupcija izražen problem u Crnoj Gori.

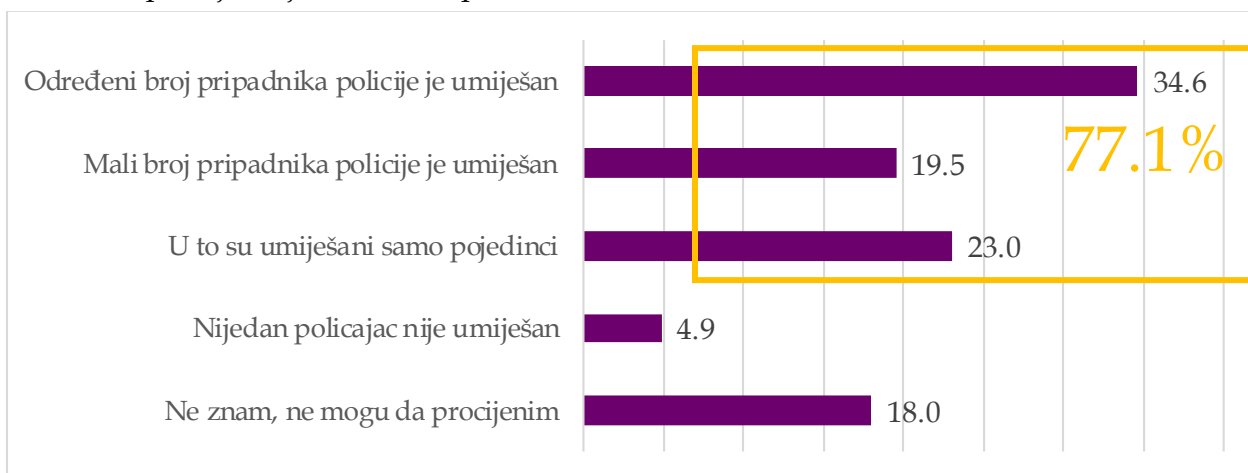
Grafik 20: U kojoj mjeri je, po Vašem mišljenju, korupcija izražen problem u Crnoj Gori?

Nadalje, ispitanike smo pitali i za njihov stav o broju policajaca umiješanih u koruptivne aktivnosti. Tek 4.9% ispitanika smatra da nijedan policajac nije umiješan u to, dok kumulativno 77.1% tvrdi da su policajci umiješani u korupciju u manjem ili većem broju.

Najveći broj opredijeljenih ispitanika, njih 34.6%, smatra da je određeni broj pripadnika umiješan u korupciju. Dodatno, svaki peti ispitanik smatra da se radi o malom broju, a gotovo svaki četvrti da su u koruptivne aktivnosti umiješani samo pojedinci zaposleni u policiji. Izrazito je visok i broj onih ispitanika koji nisu željeli ili znali da se odrede po ovom pitanju.

Najveću slobodu da razgovaraju o ovoj pojavi imali su ispitanici iz centralnog dijela Crne Gore – kumulativno, njih 82.0% smatra da su pripadnici policije u nekoj mjeri uključeni u korupciju. Statistički značajne su još bile i razlike u pogledu starosti ispitanika, njegovog/njenog etniciteta, te obrazovnog nivoa i visine prihoda. Naime, što je ispitanik mlađi, to je broj pripadnika policije uključenih u korupciju po njegovom mišljenju veći. Nasuprot tome, pripadnici manjinskih naroda rjeđe od ostalih smatraju da je korupcija prisutna u redovima policije.

Na kraju, valja napomenuti i da je primjetna pozitivna korelacija kada je u pitanju odnos nivoa obrazovanja i prihoda sa jedne, te stava o umiješanosti službenika policije u korupciju sa druge strane – što su obrazovni nivo i prihodi ispitanika viši, to je i čvršće njihovo uvjerenje da su službenici policije uključeni u koruptivne aktivnosti.

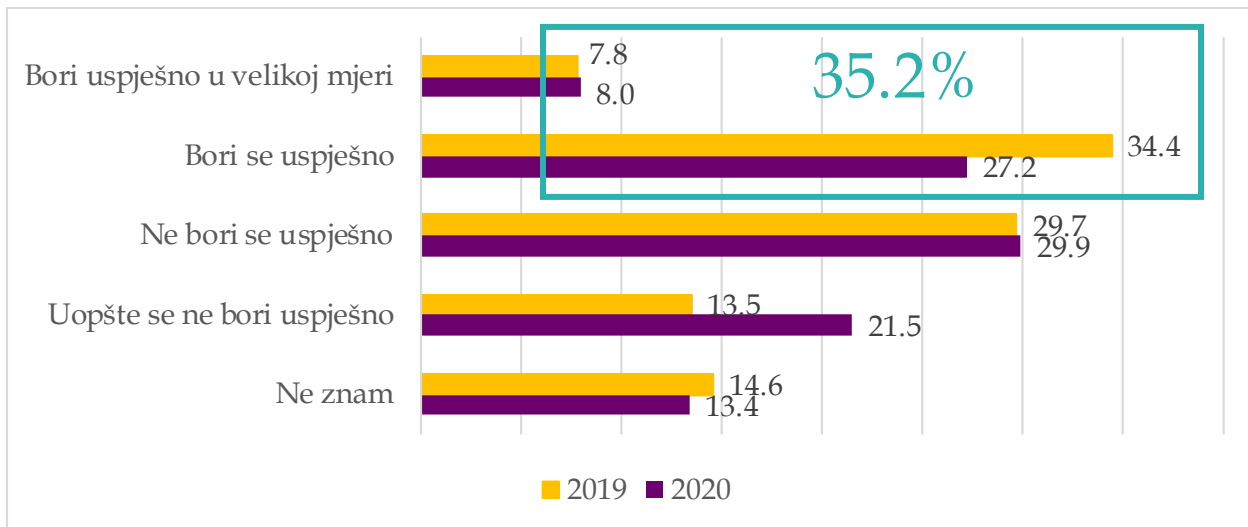

Grafik 21: Kakav je Vaš stav o potencijalnoj umiješanosti pripadnika policije u korupciju?

Uzevši u obzir odgovore na prethodna pitanja, ispitanike smo zamolili i da ocjene uspješnost borbe policije protiv korupcije unutar svojih redova. Kumulativno, 35.2% ispitanika smatra da se **policija uspješno bori** protiv ove pojave, dok većina od 51.4% ispitanika smatra suprotno. Uočljivo je da je zabilježeno pogoršanje u odnosu na prethodni talas istraživanja.

Dok percepcija uspješnosti borbe protiv korupcije raste sa starošću ispitanika, u pogledu nivoa obrazovanja situacija je drugačija. Tako, što je obrazovni nivo ispitanika viši, to je manji broj onih koji smatraju da se policija uspješno bori sa korupcijom u svojim redovima.

Nadalje, i u pogledu ovog pitanja ispitanici iz centralne regije imaju najnegativniji stav prema policiji – tek njih 31.0% smatra borbu policije sa korupcijom uspješnom. Takođe, u pogledu etniciteta su prisutni ranije primjećeni obrasci – Srbi imaju najnegativniju percepciju policijske borbe sa korupcijom – tek 17.8% njih ovu borbu smatra uspješnom.

Grafik 22: Da li smatrate da se policija uspješno bori sa korupcijom u svojim redovima?

U prethodnom poglavlju vidjeli smo da dio ispitanika, strahujući od potencijalne osvete kriminalnih grupa, ne bi prijavio kriminalne aktivnosti. Takođe, ispitanici su tvrdili da krivično djelo ne bi prijavili i zbog navodne sprege kriminalnih grupa i pojedinih službenika policije.

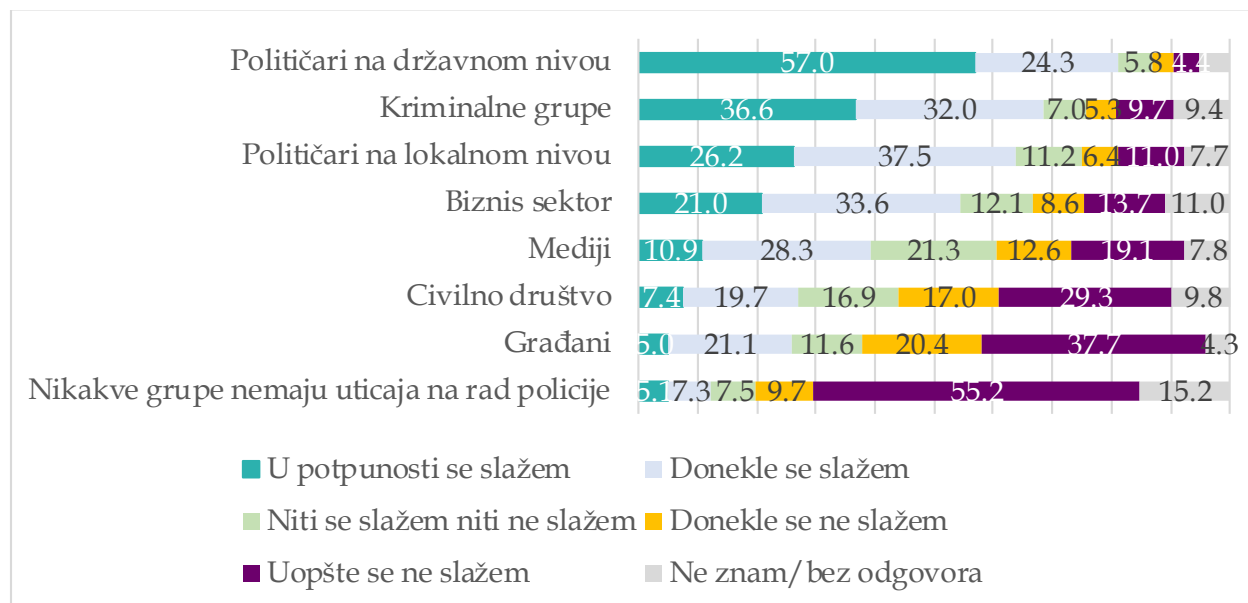
Imajući to u vidu, ispitanike smo pitali u kojoj mjeri se slažu sa tvrdnjom da grupe navedene u grafiku ispod imaju uticaja na rad policije.

Najveća saglasnost među ispitanicima postoji u pogledu tvrdnje da **političari na državnom nivou** imaju uticaja na rad policije – kumulativno, sa ovom tvrdnjom je saglasno 81.3% ispitanika. Nadalje, 68.6% ispitanika prepoznaje uticaj kriminalnih grupa, a dodatnih 63.7% smatra da političari na lokalnom nivou mogu ostvariti uticaj na rad policije. Po mišljenju ispitanika, najmanji uticaj na policiju ostvaruju civilno društvo (27.1% saglasnih sa ovim stavom) i građani (26.1%).

U odnosu na prethodni talas istraživanja jasno je primjetan sljedeći trend – ispitanici smatraju da je u prethodnih 12 mjeseci značajno porastao uticaj političara na policiju, dok se isto može u nešto manjoj mjeri reći za kriminalne grupe i biznis sektor. Po njihovom mišljenju, uticaj medija je ostao gotovo isti, dok se smanjio uticaj civilnog društva i građana.

Kada govorimo o ovogodišnjem istraživanju primjećujemo da su žene, ispitanici stariji od 55 godina, te oni koji su završili samo osnovnu školu i ostvaruju niske prihode rjeđe od prosjeka saglasni sa tvrdnjom da političari na državnom nivou imaju uticaja na rad policije. Istovremeno,

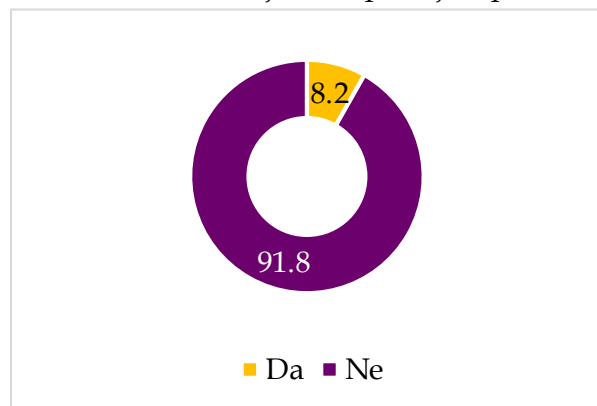
kada govorimo o uticaju političara na državnom nivou na rad policije, najviši nivo slaganja sa ovim stavom od svih nacionalnih grupa pokazuju Srbi (89.7%) i Crnogorci (81.9%).

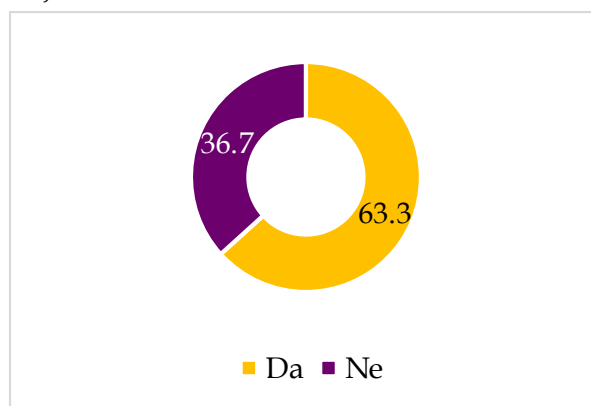
Grafik 23: U kojoj mjeri sljedeće grupe imaju uticaja na rad policije?

Ispitanici su takođe pitani da li su oni lično ili član njihove porodice u poslednjih godinu dana ponudili mito policajcu kako bi izbjegli kaznu, te su odgovori prikazani na graficima ispod. **Jedna od dvanaest** osoba je odgovorila potvrdno, što je gotovo istovjetna cifra onoj iz prošlogodišnjeg istraživanja. Naravno, i ovom prilikom skrećemo pažnju na napomenu koju smo naveli u prošlogodišnjem izvještaju - u obzir treba uzeti da je brojka potencijalno i veća, jer važi oboriva pretpostavka da nisu svi ispitanici bili voljni da priznaju ponašanje koje nije u skladu sa zakonom.

Sve one koji su odgovorili potvrdno, pitali smo i za reakciju policijskog službenika. U gotovo dvije trećine slučajeva su ispitanici tvrdili da je policajac prihvatio mito. Iako se radi o visokom procentu, on je znatno manji od 92.3% koliko je iznosio u prethodnom talasu istraživanja. Ipak, s obzirom na relativno mali broj opservacija, tj. ispitanika koji tvrde da su ponudili mito, ne može se izvesti čvrst zaključak o promjeni ponašanja policijskih službenika.

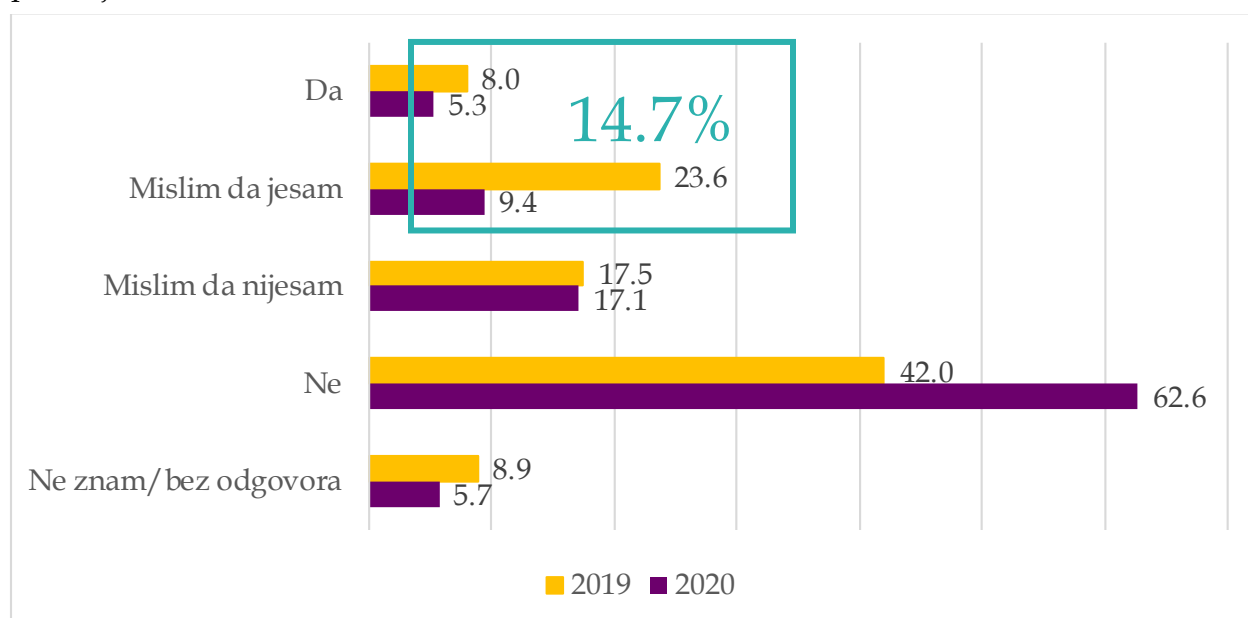

Grafik 24: U posljednjih 12 mjeseci, da li ste Vi ili član Vaš porodice nekom prilikom PONUDILI mito u bilo kojem policajcu kako biste izbjegli kaznu?

Grafik 25: U posljednjih 12 mjeseci, da li ste Vi ili član Vaše porodice PLATILI mito u bilo kojem obliku, tj. da li je obliku policajac prihvatio ponuđeni mito?

Na kraju poglavlja posvećenog borbi policije sa korupcijom, sa ispitanicima smo razgovarali i o tome da li su čuli za konkretne aktivnosti suzbijanja korupcije u policiji. Za date aktivnosti je u prethodnih 12 mjeseci čula tek **sedmina** ispitanika, što je rezultat znatno niži od onog koji je zabilježen u prošlogodišnjem istraživanju. Tako, njih 5.3% tvrdi da su sigurno čuli, a dodatnih 9.4% misli da su čuli za neku od aktivnosti policije u ovoj oblasti. Ovaj pad se može objasniti time da je u toku 2020. godine fokus ispitanika bio usmjeren na (iz njihove perspektive) mnogo značajnije teme poput COVID-19 epidemije i ekonomske recesije koja je prati, te uzavrele predizborne kampanje za parlamentarne izbore održane 30. avgusta. Takođe, i pred Upravom policije se u toku 2020. godine pojavio veliki broj izazova koji su pažnju mogli preusmjeriti sa promocije aktivnosti vezanih za suzbijanje korupcije. Svakako, čak i ako se u obzir uzme dato pojašnjenje, u toku 2021. godine bi trebalo nastaviti sa radom na daljoj promociji aktivnosti koje policija sprovodi u procesu suzbijanja korupcije u svojim redovima i njihovom komuniciranju prema javnosti.

Grafik 26: Da li ste u posljednjih 12 meseci čuli za konkretne aktivnosti suzbijanja korupcije u policiji?

Integrativne politike

Ustavom i zakonima Crne Gore, posebno Zakonom o zabrani diskriminacije jemči se zaštita od diskriminatorskog odnosa po bilo kom osnovu, zbog čega smo naredno poglavlje posvetili percepciji građana o integrativnim politikama. Politika rada policije treba da bude integralni, a ujedno i jasno usmjeren i prepoznatljiv dio programa razvoja policije, što je predviđeno i Strategijom razvoja Uprave policije za period 2016-2020. godine.

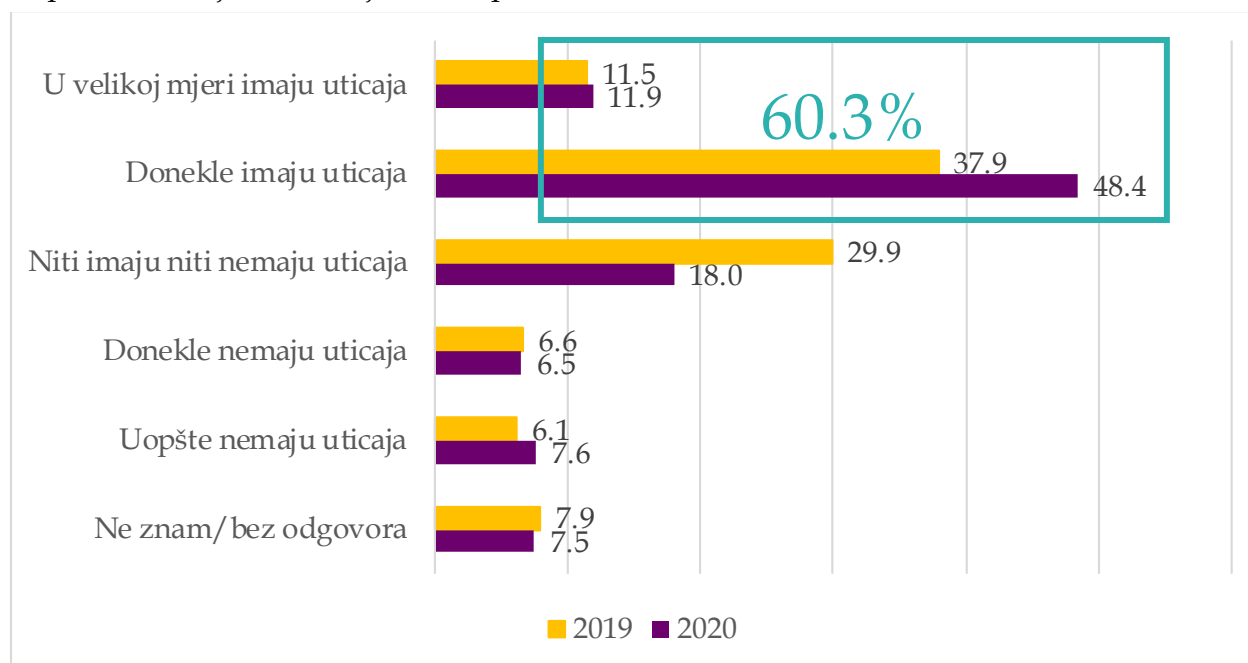
Nastojeći da utvrdimo u kojoj mjeri se promijenila percepcija građana u odnosu na prethodnu godinu, dio pitanja smo zadržali. Dodatno, upitnik smo proširili setom pitanja koja se odnose na rodnu ravnopravnost među pripadnicima Uprave policije, te digitalne kanale za jednostavniju komunikaciju sa policijom.

Efikasna komunikacija i saradnja sa građanima, zasnovana na poverenju, predstavlja imperativ proaktivnog djelovanja policije na nacionalnom, kao i na lokalnom nivou. Upravo je zato dodatna

profesionalizacija policije neophodan preduslov u procesu izgradnje uspješnog demokratskog društva, kroz omogućavanje pristupačnosti, poštovanje ljudskih prava i saradnju sa zajednicom na lokalnom nivou. Zato se prvo pitanje u ovom poglavlju odnosi na doprinos organa lokalne samouprave i građana u obezbjeđivanju većeg stepena bezbjednosti.

Najveći broj ispitanika koji su učestvovali u istraživanju navodi da **organi lokalne samouprave i građani imaju uticaja na bezbjednost** u opštinama u kojima žive – ovaj stav podržalo je 60.3% ispitanika, dok 18.0% njih smatra da niti imaju niti nemaju uticaja. Kumulativno, svaki sedmi ispitanik smatra da organi lokalne samouprave i građani donekle ili uopšte nemaju uticaja.

Uzimajući u obzir nacionalnu pripadnost ispitanih građana, manjinski narodi češće tvrde da ovi organi i građani doprinose opštoj bezbjednosti - Albanci i Bošnjaci, odnosno Muslimani (69.1%), zatim Crnogorci (64.4%), dok su Srbi u najmanjoj mjeri saglasni sa stavom (49.3%). Nadalje, primjećujemo pozitivnu korelaciju između starosne dobi i opredijeljenosti po ovom pitanju, te tako što su ispitanici stariji, to su u većoj mjeri saglasni da organi lokalne samouprave i građani doprinose bezbjednosti u njihovim opštinama.

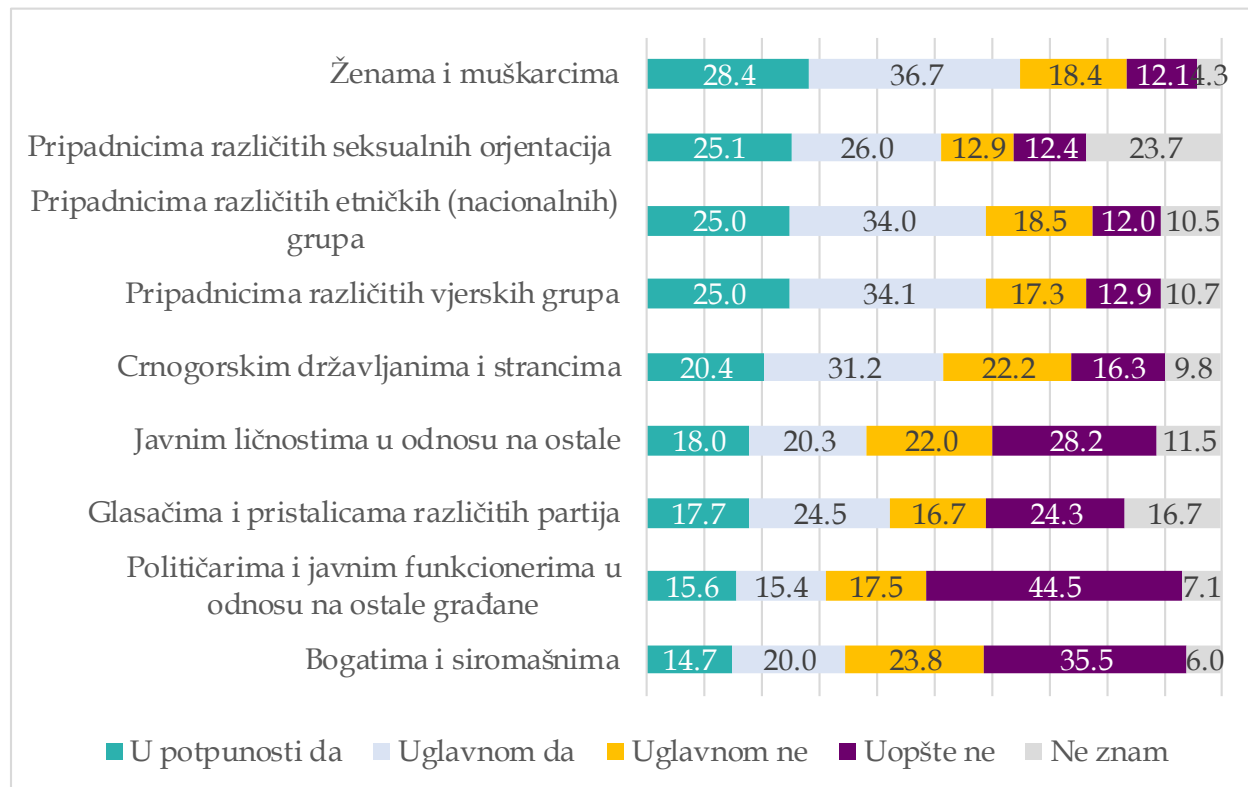
Grafik 27: U kojoj mjeri organi lokalne samouprave i građani doprinose bezbjednosti u Vašoj opštini?

Naredno pitanje se odnosilo na tretman pripadnika Uprave policije prema određenim grupama. Kao i u prethodnom talasu, ispitanicima je ponuđena lista različitih društvenih grupa, nakon čega su pitani u kojoj mjeri službenici policije postupaju sa jednakim profesionalizmom i uvažavanjem prema svakoj od njih.

Značajan je nalaz da, u odnosu na 2019. godinu, ispitanici građani znatno lošije ocjenjuju odnos službenika Uprave policije prema svim navedenim grupama. Govoreći o pojedinačnim rezultatima, potvrdili smo nalaz iz prethodnog talasa, da policajci u najvećoj mjeri imaju **ravnopravan odnos prema ženama i muškarcima**, što smatra više od tri četvrtine ispitanice populacije. Albanci, Bošnjaci i Muslimani se češće slažu sa ovim stavom u odnosu na Srbe i Crnogorce.

Druga grupa za koju ispitanici navode da se policajci sa jednakim profesionalizmom ophode predstavlja pripadnike različitih seksualnih orijentacija što je napredak, s obzirom na to da je ova društvena grupa bila četvrta najbolje ocijenjena u 2019. godini, a što može biti rezultat učestalije saradnje između LGBT zajednice i Uprave policije koja je ishodovala uspostavljanjem Tima povjerenja. U najmanjoj mjeri ovaj stav dijele ispitanici starosne dobi preko 55 godina (18.4%), dok su mlađi ispitanici saglasniji. Više od polovina ispitane populacije, njih 59.0%, smatra da policajci sa jednakim profesionalizmom i uvažavanjem postupaju prema pripadnicima različitih etničkih, odnosno nacionalnih grupa.

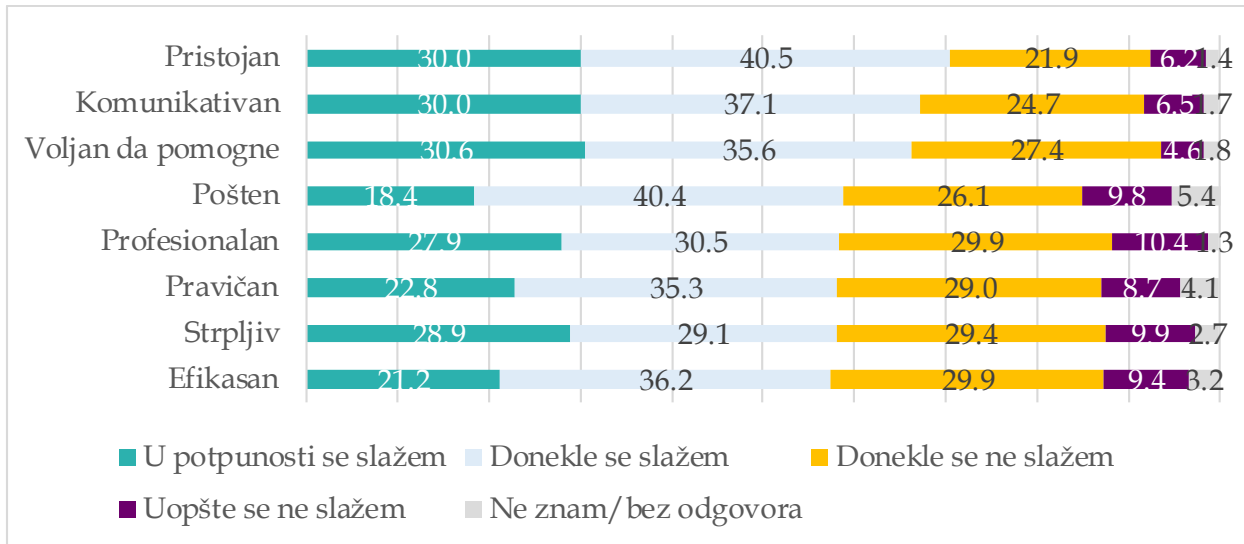
Nejednak tretman policijskih službenika ispitanici dovode u korelaciju sa političkim opredjeljenjem i ekonomskim statusom, te nalazi istraživanja ukazuju da je takav tretman najevidentniji prema glasačima i pristalicama različitih partija (42.2%), bogatima i siromašnima (34.7%) i političarima i funkcionerima u odnosu na ostale građane (31.0%).

Grafik 28: Da li policajci, po Vašem iskustvu i mišljenju, sa jednakim profesionalizmom i uvažavanjem postupaju prema navedenim grupama?

U nastavku poglavlja, predstavimo osobine koje ispitanici navode da prosječni crnogorski policajac posjeduje. Da pripadnike Uprave policije odlikuje **pristojnost** navodi 70.5% ispitane populacije, 67.1% njih tvrdi da su **komunikativni** i 66.2% da iskazuju **volju da pomognu** građanima.

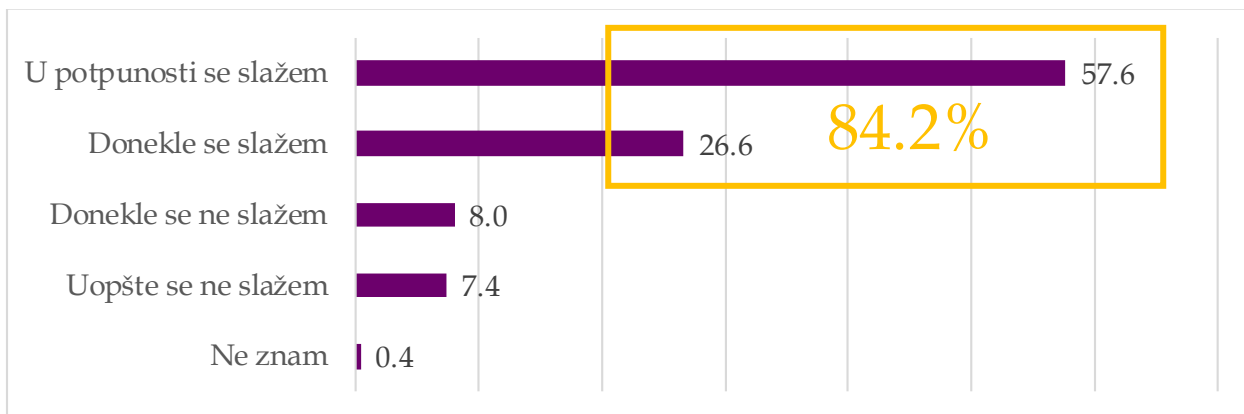
I kada je riječ o percepciji prosječnog crnogorskog policajca u očima ispitanika, primjetan je niži stepen saglasnosti sa navedenim osobinama u odnosu na istraživanje sprovedeno 2019. godine.

Grafik 29: Da li biste rekli da je prosječni crnogorski policajac:

Naročito značajno pitanje predstavlja rodna politika, definisana i Strategijom kojom je ukazano na neophodnost strateškog djelovanja u cilju potpune primjene donijetih propisa kojima se garantuje zaštita od diskriminacije po bilo kom osnovu. Upravo iz tog razloga smo kreirali set pitanja koji nastoji utvrditi stav ispitanika o ženama zaposlenim u sektor u bezbjednosti.

Kumulativno, **tri četvrtine** ispitane populacije smatra da su **muškarci i žene podjednako sposobni** za obavljanje policijskog posla. U pogledu demografskih karakteristika ispitanika, statistički značajna razlika se bilježi kada je riječ o nacionalnom opredjeljenju, te tako Crnogorci, njih 87.0% češće navodi da su žene sposobne za rad u sektoru bezbjednosti, dok isti stav dijeli 83.7% Albanaca, 82.6% Bošnjaka, odnosno Muslimana, te na kraju 80.4% Srba.

Grafik 30 Da li smatrate da su muškarci i žene podjednako sposobni za obavljanje policijskog posla?

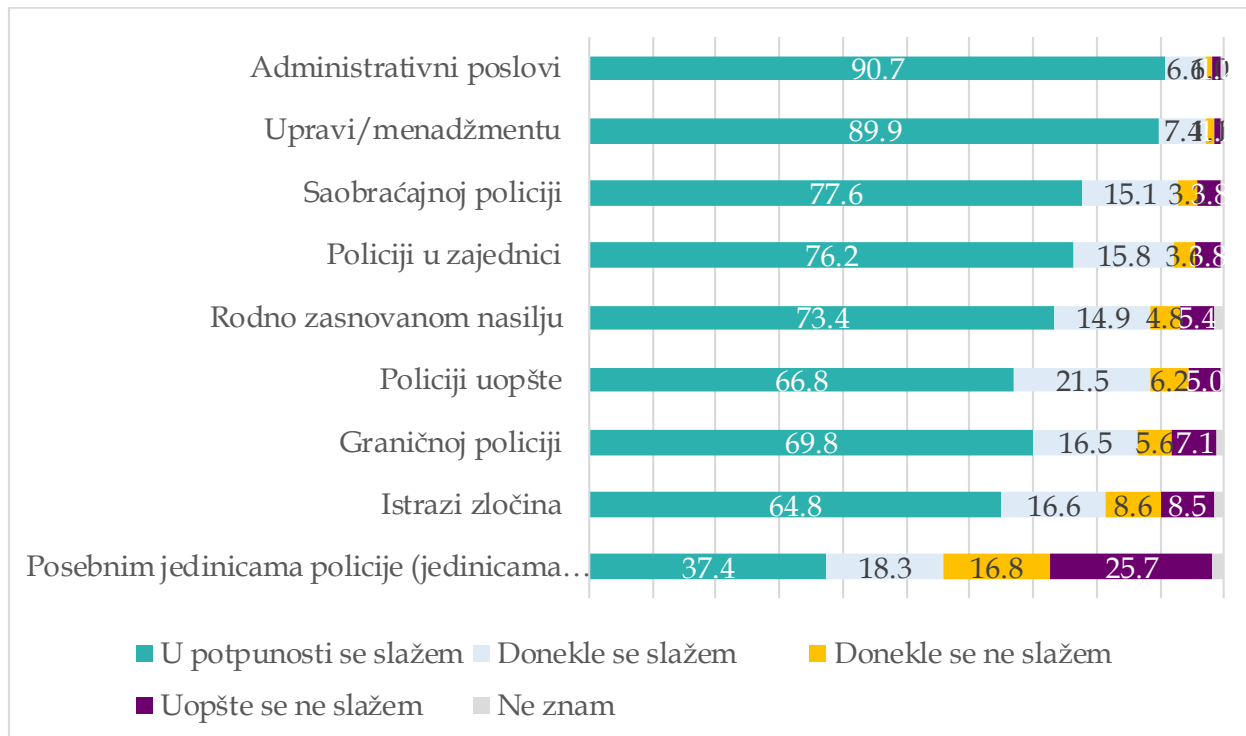
Ispitanike koji su se na prethodno pitanje izjasnili da se donekle ili u potpunosti ne slažu sa iznijetim stavom, odnosno 15.4% njih smo upitali za obrazloženje. Ispitanici su imali mogućnost da daju samostalni odgovor na otvoreno pitanje koja smo potom i kodirali. U nastavku slijedi spisak najfrekventnijih odgovora:

- To je muški posao/Muškarci su jači - 47,

- Nisu dovoljno fizički izdržljive – 23,
- To nije posao za žene – 20,
- Slabiji su pol – 14,
- Previše su izložene opasnostima – 8,
- Nemaju autoritet – 6,
- Žene imaju više obaveza u kući – 6,
- Sposobnije su za administrativne poslove/kancelarijski posao – 5,
- Neki drugi odgovor – 9.

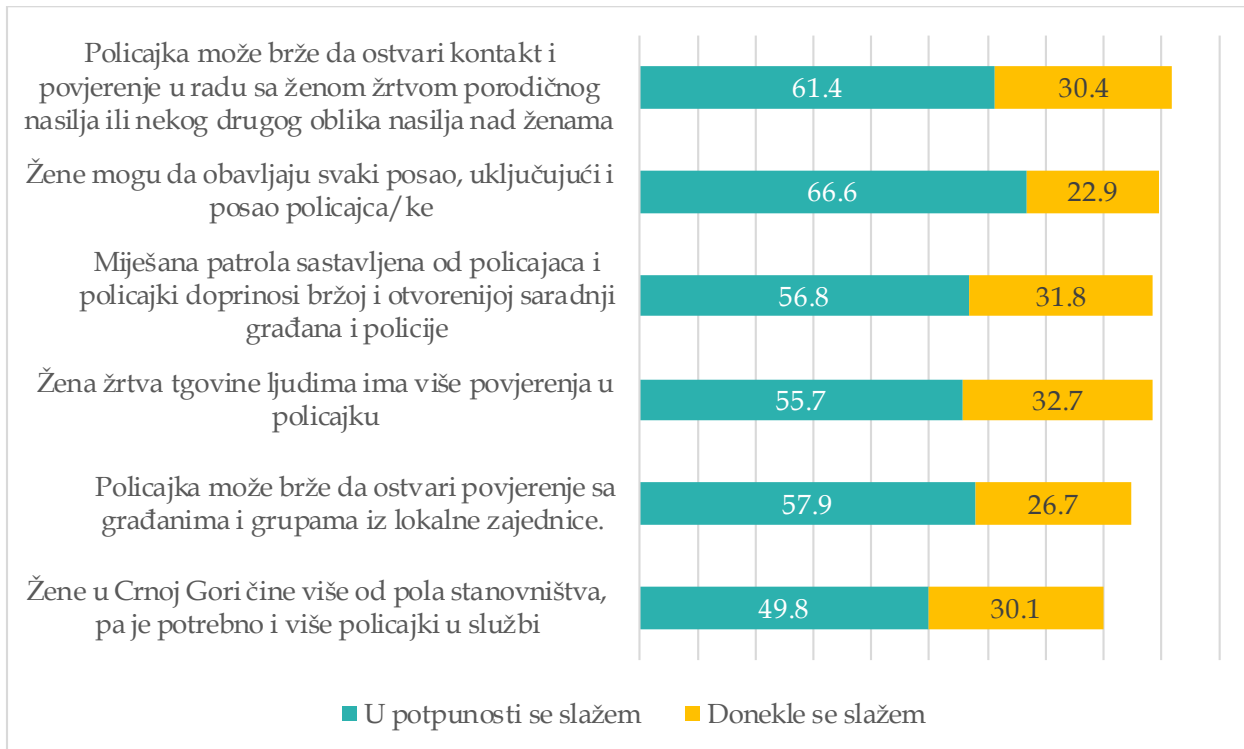
Od 137 ispitanika koji su dali odgovor na dato pitanje, više od jedne trećine njih smatra da je policijski posao isključivo poziv za muškarce. Neki ispitanici su bili konkretniji, te tako je drugi najučestaliji odgovor da žene nemaju dovoljno razvijene fizičke predispozicije, dok 20 ispitanika obrazlaže svoj stav ličnim ubjeđenjem da to nije posao za žene. Kada je riječ o organizacionim jedinicama i specifičnim oblastima kojima se bavi Uprava policije, pitali smo ispitanike da se izjasne u kojoj mjeri smatraju da su muškarci i žene sposobni da preuzmu odgovornost.

Kao i na prethodno, otvoreno pitanje, ispitanici prepoznaju određene poslove kao distinktivno rodno definisane, te tako gotovo svi ispitanici (97.3%) smatraju da su **muškarci i žene podjednako sposobni** za **administrativne poslove**, kao i za rad u upravi, odnosno menadžmentu. Nešto manji broj njih navodi da su žene i muškarci podjednako sposobni za poslove uniformisane policije poput rada u saobraćajnoj policiji (92.7%), i za rad u policiji u samoj zajednici – ovaj stav podržava 92.0% ispitanika. Sa druge strane, čak 42.5% ispitanika smatra da žene ne mogu podjednako dobro obavljati zadake u posebnim jedinicama policije, odnosno jedinicama za specijalne operacije.

Grafik 31: Smatrate li da su muškarci i žene podjednako sposobni za rad u/nj:

Nadalje, ispitanicima smo ponudili nekoliko stavova vezanih za sposobnosti žena u policiji, nakon čega smo ih zamolili da se izjasne u kojoj mjeri su saglasni sa istim. Riječ je o pitanju sa više mogućih odgovora, tzv. *multiple choice pitanju*, zbog čega zbir svih odgovora prelazi 100%, a koje je postavljeno i u prethodnom talasu istraživanja. Možemo uočiti trend rasta u pogledu saglasnosti sa stavom da žene iskazuju veći senzibilitet u odnosu na muškarce, kada su u pitanju žene koje su žrtve porodičnog ili nekog drugog vida nasilja. Kumulativno, 91.8% ispitanika se složilo sa datim stavom, dok je 89.5% ispitanika navelo da žene mogu obavljati bilo koji posao, uključujući i one u sektoru bezbjednosti.

Grafik 32: Kako bi ocijenili sljedeće tvrdnje?

Kao što je prikazano u narednoj tabeli, bilježi se porast stepena salaganja sa svim navedenim stavovima u odnosu na istraživanje rađeno 2019. godine.

	% saglasnih		% nesaglasnih	
	2019	2020	2019	2020
Policajka može brže da ostvari kontakt i povjerenje u radu sa ženom žrtvom porodičnog nasilja ili nekog drugog oblika. nasilja nad ženama.	83.4%	91.8%	14.8%	6.2%
Žene mogu da obavljaju svaki posao, uključujući i posao policajca/ke.	86.1%	89.5%	13.2%	9.5%
Miješana patrola sastavljena od policajaca i policajki doprinosi bržoj i otvorenijoj saradnji građana i policije.	81.6%	88.6%	16.4%	9.2%
Žena žrtva trgovine ljudima ima više povjerenja u policajku.	81.9%	88.4%	15.2%	7.8%

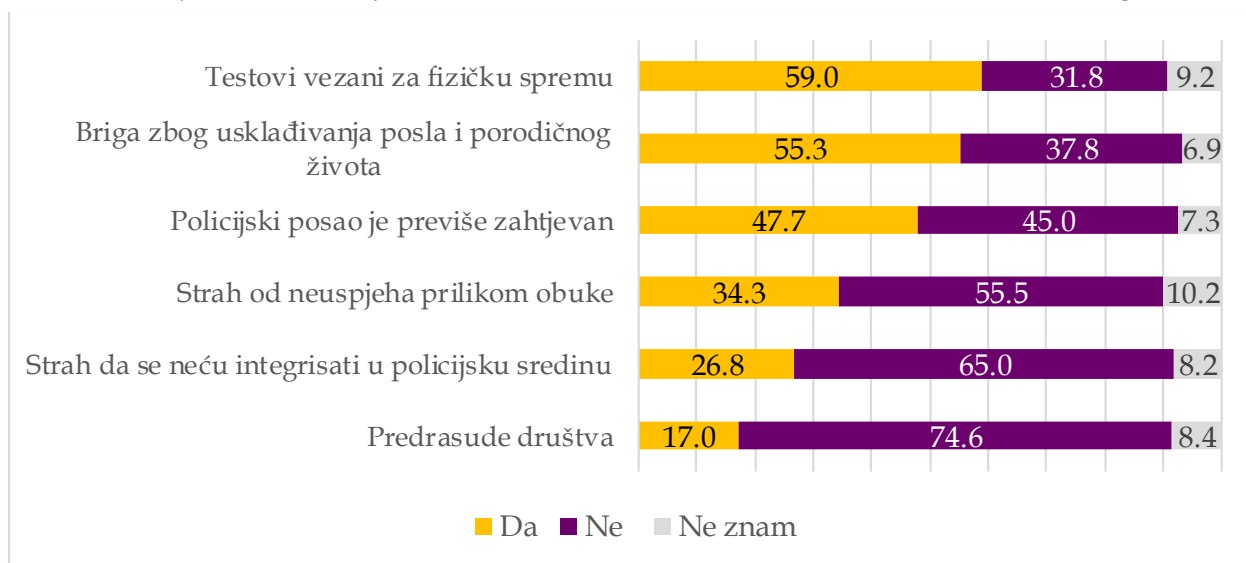
Policajka može brže da ostvari povjerenje sa građanima i grupama iz lokalne zajednice.	/	84.6%	/	13.0%
Žene u Crnoj Gori čine više od pola stanovništva, pa je potrebno i više policajki u službi.	76.6%	79.9%	17.6%	17.0%

Tabela 4: Kako bi ocijenili sljedeće tvrdnje? - % ispitanika koji su donekle ili u potpunosti saglasni

Uprkos usvojenim pozitivnim normativnim rješenjima, širi kulturološki kontekst uslovio je nizak interes žena za usavršavanje u bezbjednosnom sektoru što podvrđuje i evidentna disproporcija angažovanih policijskih službenika u odnosu na polnu strukturu. Stoga smo pitali žene koje su učestvovala u istraživanju šta bi njima, ukoliko bi razmatrale karijeru u policiji, bila primarna briga.

Više od pola ispitanica navodi da bi im testovi koji se odnose na provjeru fizičke spremne bili najveća prepreka - ovaj razlog navodi 59.0% njih. Postoji negativna korelacija između nivoa obrazovanja i stava da pomenuti testovi predstavljaju prepreku. Što je nivo obrazovanja veći, stepen zabrinutosti ispitanica da će položiti testove fizičke spremne je manji. Nadalje, 55.3% ispitanica ima određenu sumnju da bi im obavljanje policijskog posla bilo izazovno uskladiti sa porodičnim životom, a u pogledu demografskih karakteristika, statistički značajna razlika odnosi se na regiju u kojoj žive. Ispitanice iz sjeverne regije iskazuju znatno veću brigu da kada je riječ o usklađivanju poslovnih i porodičnih obaveza (65.8%) u odnosu na one koje žive u centralnoj (53.9%) i južnoj regiji (47.8%).

Najmanji stepen zabrinutosti žene iskazuju prema predrasudama od strane društva, što je izuzetno pozitivan nalaz s obzirom na patrijalne kulturne matrice koje postoje u crnogorskom društvu. Svega 17.0% njih navodi da bi im ovo predstavljalo brigu u ostvarivanju karijere u sektoru bezbjednosti, što najčešće navode visokoškoloovane žene, starosne dobi do 34 godine.

Grafik 33: Da razmatrate karijeru u policiji, koja bi bila vaša glavna briga?

COVID-19 epidemija unijela je brojne promjene u život građana Crne Gore. Između ostalih, ističe se i potreba za povećanim nivoom digitalizacije i online uslugama koje institucije mogu pružiti. Stoga, na kraju ove tematske cjeline, postavili smo ispitanicima pitanje otvorenog tipa koje je za

cilj imalo da dobijemo konkretne prijedloge o tome koji digitalni servisi bi im bili korisni, a koje bi Uprava policije mogla da obezbijedi. Ukupno 288 ispitanika, saglasna da bi neki digitalni servis unaprijedio rad Uprave policije, kao i olakšao komunikaciju sa građanima, dalo je i konkretne predloge koji su kodirani u više kategorija.

Polovina ove grupe ispitanika navodi da bi online servis za prijavu prekršaja i krivičnih dijela bio koristan, ističući anonimnost kao osnovnu odliku datog servisa, a koji bi rasteretio call centar. Ovo je izuzetno značajno za žrtve porodičnog nasilja, koje su apostrofirali anonimnost. S obzirom da je početkom maja predstavljena aplikacija „Budi sigurna" koja omogućava žrtvama nasilja da zatraže pomoć, kao inicijativa Vlade Crne Gore, Ministarstva unutrašnjih poslova i Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), neophodno je dodatno promovisati taj online servis kako bi bio i svrsishodan. Nadalje, ispitanici savjetuju da sistem automatski šalje adresu sa koje građanin prijavljuje neki slučaj, poput požara. U tom smislu, jedna od mogućnosti potencijalnog servisa bi mogle biti predefinisane stavke koje bi olakšale i ubrzale proces prijavljivanja. U nastavku dajemo i konkretne odgovore ispitanika:

„Bilo bi korisno obezbijediti digitalni servis za prijavu hitnih slučajeva, koji bi momentalno slali lokaciju.“ (ID 264)

“Servis putem kojeg bi mogli anonimno prijaviti prekršaje, nasilje, korupciju, jer dosta ljudi iz straha ćuti.” (ID 930)

“Uvesti online servis na kojem bi građani mogli da podnose prijave za sve, a da se to obezbijedi, tako da bude zaštićeno, ne anonimno, ali da budu zaštićeni podaci osobe koja je podnijela prijavu.” (ID 742)

Određeni broj ispitanika ističe da bi mobilna aplikacija bila koristan kanal za prijavljivanje problema, kao i chat. Znatno manji dio ispitanika je naveo Viber platformu kao adekvatan kanal za efikasniju komunikaciju policijskih službenika sa građanima.

„Dobro bi bilo uvesti aplikaciju za prijavljivanje svakog problema zasebno, razvrstano po kategorijama.“ (ID 59)

“Da, potrebno je napraviti aplikaciju kako bi građani lakše prijavljivali krivična djela ili prigovore na rad policije, kao i neka operativna saznanja.” (ID 545)

“Aplikacija za anonimno prijavljivanje nepravilnosti.” (ID 491)

“Chat prijava za kršenje ljudskih prava, a i može za prijavu svih vrsta kršenja zakona.” (ID 752)

“Da, prijava nasilja preko Vibera.” (ID 684)

Nadalje, četvrtina ispitanika koji su odgovorili na dato pitanje uviđaju korisnost informativnog sajta na kojem bi bile distribuirane sveobuhvatne informacije o djelovanju Uprave policije, instrukcijama za same građane, kao i servisne informacije.

“Voljela bih da postoji sajt na kome će biti više informacija o radu policije ali ne samo o korupciji i kriminalu, već i o drugim aktionostima kao sto su: maloljetnička delikvencija, narkomanija, prostitucija, sajber kriminal.” (ID 512)

“Potrebna je edukacija stanovništva o radu i nadležnostima policije. Mislim da bi tome trebalo više pažnje posvetiti. Npr. na RTCG je bila emisija o radu Vojske, antiterorističke jedinice, mislim da bi takvi sadržaji trebalo da budu zastupljeniji i kad je policija u pitanju, da bi se približio građanima rad policije kao servis građana.” (ID 131)

„Neophodna je obuka stanovništva kada i u kojim situacijama sve mogu da se obrate policiji, kada su u pitanju razne vrste nasilja. U tom smislu napraviti edukaciju za sve registrovane žrtve nasilja, takođe u

školama napraviti online ili uživo obuku sa đacima, šta i kada treba prijaviti policiji, da bi se preventivno reagovalo, a ne kada se već dogodi neko vršnjačko ili drugo nasilje, krađa i sl.“ (ID 635)

„Servis za ocjenjivanje i sugestije u vezi s radom policije.“ (ID 767)

“Dobro bi bilo da postoji sajt sa više informacija o radu policije, o svim poslovima i akcijama, ne samo o kriminalu.“ (ID 463)

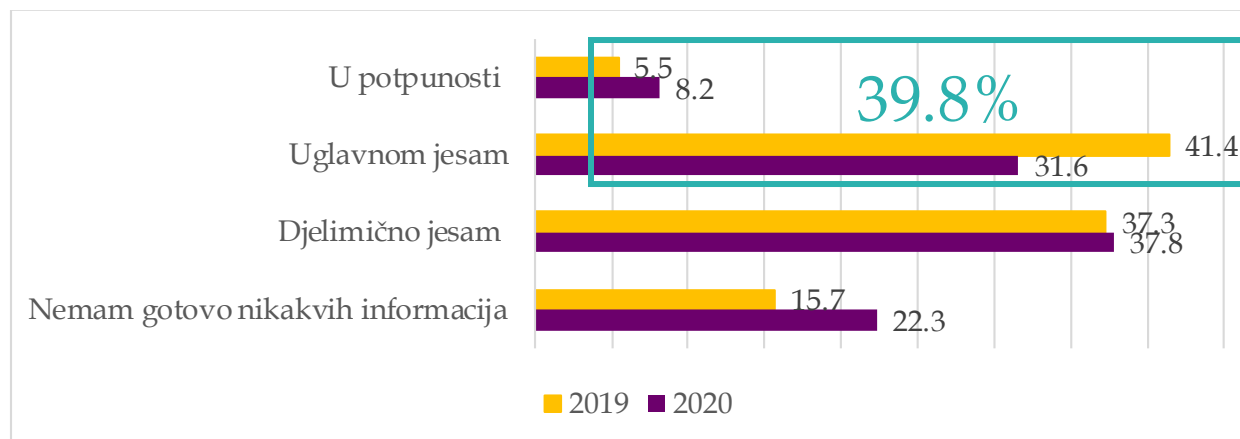
„Više informacija o radu policije, da bude transparentnije, da ima više informacija i o tome kada i kako policija može da postupa sa nama. Na primjer kada nas policija može zaustaviti, šta nas može pitati, generalno da bude više informacija o radu policije i o našim pravima kada je u pitanju postupanje policije.“ (ID 56)

Informisanje

U ovom poglavlju analiziraćemo nivo informisanosti ispitanih građana o radu Uprave policije, konkretnim temama o kojima bi voljeli da imaju više informacija, kao i kanalima putem kojih se informišu.

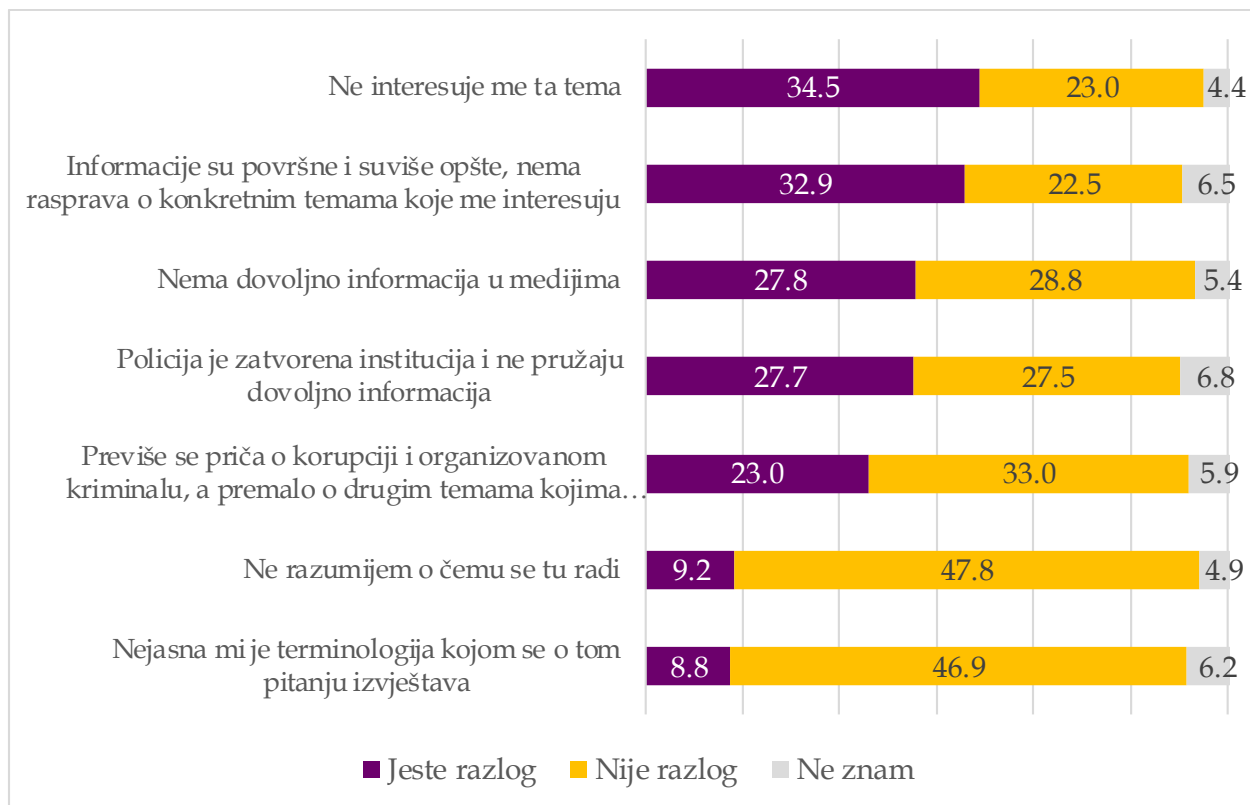
U odnosu na istraživanje sprovedeno 2019. godine, evidentan je **pad nivoa informisanosti**. Dok je 46.9% ispitanika u prethodnom talasu ocijenilo da su u potpunosti ili uglavnom informisani, u ovom talasu taj procenat iznosi 39.8%. Muškarci, češće nego žene, navode da su djelimično ili u potpunosti informisani. Takođe, ispitanici iz južne regije procjenjuju da su informisaniji o djelovanju Uprave policije u odnosu na one ispitanike koji žive u centralnoj i sjevernoj regiji.

Značajno je zapaziti da je u ovom talasu istraživanja veći broj ispitanika koji su naveli da nemaju gotovo nikakvih informacija o djelovanju Uprave policije.

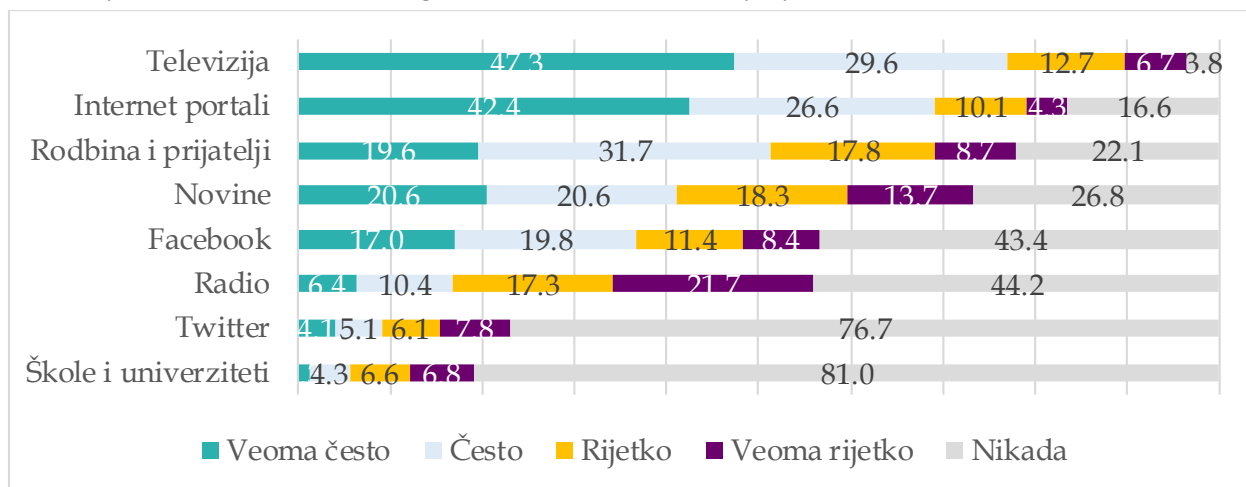
Grafik 34: Koliko ste Vi lično informisani o radu policije?

U nastojanju da utvrdimo razloge nižeg stepena informisanosti, ispitanicima smo ponudili više mogućih odgovora, omogućavajući im da izaberu sve one koji jesu razlog. Najveći broj ispitanika, njih 34.5%, navodi da ih ne interesuje ta tema, a u pogledu pola, žene češće (40.2%) biraju ovaj odgovor u odnosu na muškarce (28.9%). Takođe, ispitanici sa nižim stepenom obrazovanja u većoj mjeri navode da ih ne interesuje rad policije. Da su informacije o radu policije površne i suviše opšte, te da izostaje rasprava o konkretnim temama koje ih interesuju smatra 32.9% ispitanika populacije, dok jedna četvrtina ispitanika ocjenjuje da je nedovoljno informacija u medijima. Na kraju, najmanji broj njih, 8.8%, je odabralo odgovor da im je nejasna terminologija kojom se izvještava o radu Uprave policije.

Grafik 35: Ukoliko niste ili ste samo djelimično informisani, zbog čega je to tako?

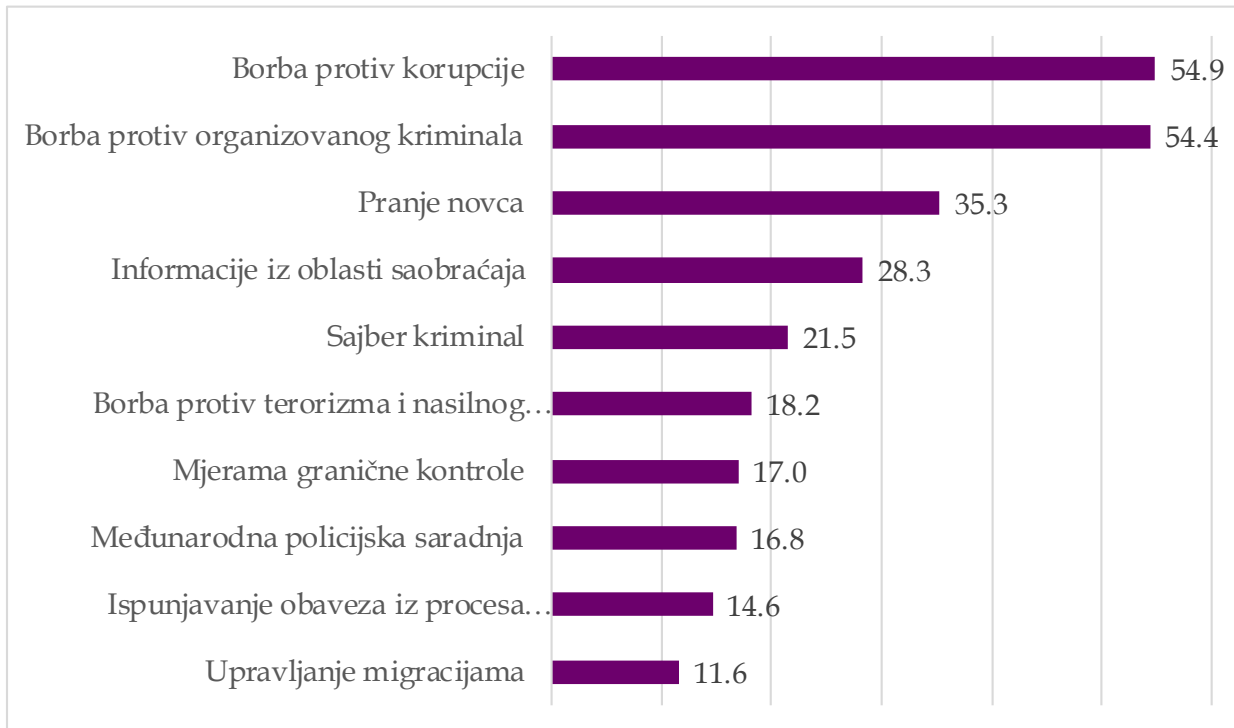
Naredno pitanje koje smo postavili ispitanicima se odnosi na kanale putem kojih se ispitanici informišu, a rezultati ukazuju da su, kao i u prvom talasu istraživanja, dva najčešća načina informisanja putem televizije i internet portala. Kumulativno, 76.9% njih navodi televiziju kao primarni izvor informacija, a internet portale 69.0%. Uzimajući u obzir demografske karakteristike ispitanika, televiziju češće kao odgovor biraju stariji ispitanici, dok internet portale učestalije prate ispitanici do 34 godine i to u znatno većoj mjeri visokoškolvane osobe.

Grafik 36: Na koji način se najčešće informišete o radu crnogorske policije?

Nastojeći da utvrdimo u kojoj mjeri se ispitanici informišu putem društvenih mreža, te uzimajući u obzir broj crnogorskih korisnika, kao i svojstva svake od njih, u ovom talasu istraživanja smo im ponudili Facebook i Twitter kao posebne odgovore, te dobili podatak da se svaki treći građanin informiše putem Facebook-a, dok njih 9.2% pronalazi informacije na Twitter-u. Od statistički značajnih podataka, evidentno je da su dominantno u pitanju osobe do 34 godine, a u pogledu stepena obrazovanja, češće se visokoškolovalane osobe informišu na ovaj način.

Sljedeće pitanje se odnosilo na konkretne teme o kojima bi ispitanici htjeli da imaju više informacija. Najveće interesovanje iskazuju za **aktivnosti sprovedene u cilju suzbijanja i sankcionisanja korupcije** - 54.9% ispitanika je zainteresovano za ovu temu, dok 54.4% njih zanima borba protiv organizovanog kriminala. Svega 14.6% ispitanika bi htelo da bude upućenije u ispunjavanje obaveza koje se odnose ne evropske integracije i process pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a 11.6% njih bi interesovala tema upravljanja migracijama.

Grafik 37: O kojim temama vezanim za rad policije biste voljeli da dobijete više informacija?

Na kraju, ispitanicima je omogućeno da daju odgovor na otvoreno pitanje, ukoliko tema koja ih interesuje nije definisana upitnikom. Od 48 ispitanika koji su dali konkretan odgovor, najfrekventniji se odnose na suzbijanje porodičnog i vršnjačkog nasilja. U prilogu dajemo neke od najslikovitijih odgovora:

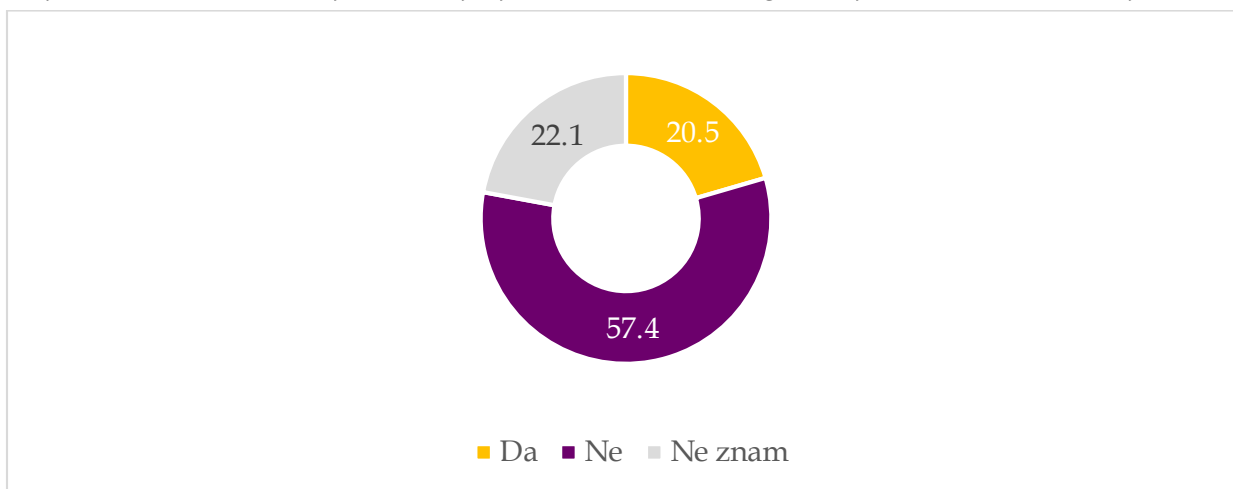
„Borba protiv nasilja u porodici, nasilja u školama, borba protiv mobinga. Dakle, malo više o nekom svakodnevnom nasilju o kojem se malo priča, a koje se dešava i koje mi možda ne prepoznamo da se dešava nekom pojedincu, tako da bi bilo dobro da se malo više govori o tom svakodnevnom nasilju, da se svi edukujemo, a i da se na taj način podigne svijest o tom problemu.“ (ID 889)

„Borba protiv vršnjačkog nasilja i nasilja u porodici.“ (ID 660)

“Rad sa decom, generalno bi za decu i omladinu trebalo organizovati više akcija kao npr. akcija Petarda. Trebalo bi što više informacija objavljivati o ovakvim akcijama, a i same te informacije da budu brojnije i pristupačnije većem broju dece i mladih.” (ID 717)

Ovo poglavlje završavamo pitanjem o tome da li ispitanici smatraju da imaju pristup dovoljnom broju informacija o načinu regrutovanja, u slučaju da su zainteresovani za rad u policiji. Više od pola ispitanika je navelo da nisu dovoljno informisani o procesu regrutacije.

U pogledu demografskih karakteristika, statistički značajne razlike se odnose na pol, godine i obrazovanje. Tako, žene u većoj mjeri navode da nemaju dovoljno informacija – 60.0% u odnosu na 55.0% muškaraca, dok isto tvrde osobe do 34 godine - 65.8% njih, češće nego ispitanici starije dobi od 35 do 54 (50.8. %) i stariji od 55 (56.9%). Evidentna je i pozitivna korelacija između stepena obrazovanja i nivoa informisanosti ispitanika o regrutaciji, te što je osoba obrazovanija, navodi da ima i više informacija. Svaki peti ispitanik je ostao neopredijeljen po ovom pitanju, što ukazuje da je neophodno učestalije i u većoj mjeri informisati crnogorsku javnost o ovom pitanju.

Grafik 38: U slučaju da biste bili zainteresovani za rad u Policiji, smatrate li da imate pristup dovoljnoj količini informacija o načinima regrutacije?

Glavni nalazi istraživanja

Bezbednost i policija

- Dominantna većina stanovnika, njih gotovo dvije trećine tvrdi da se u Crnoj Gori osjeća **bezbedno**. Ipak, taj procenat je niži u odnosu na prethodno istraživanje,
- Najvećim problemima građani Crne Gore smatraju one vezane za **trgovinu drogom** (92.0% ispitanika), **korupciju** (89.9%), te **organizovani kriminal** (89.6%),
- **Policija** je na **trećem mjestu** po povjerenju u insitucije. Njoj **kumulativno vjeruje 48.0%** ispitanika, a veće povjerenje postoji samo u crkvu i vojsku. Ipak, u odnosu na prošlogodišnje istraživanje raste broj onih koji nemaju povjerenja u policiju,
- Najčešća asocijacija na policiju, koju je odabralo 41.7% ispitanika, je **sigurnost, bezbednost i mir**,

- Dvije trećine ispitanika ima pozitivan stav o policiji. Natprosječno pozitivan stav imaju pripadnici nacionalnih manjina i ispitanici stariji od 55 godina, dok najnegativniji stav posjeduju pripadnici srpske nacionalnosti,
- Tek petina ispitanika primjećuje promjenu na bolje u radu policije u prethodnih 12 mjeseci,
- 51.8% ispitanika zadovoljno je aktivnostima policije usmjerenim na suzbijanje epidemije COVID-19.

Policija u zajednici

- 56.3% ispitanika slaže se sa tvrdnjom da policija saraduje sa njima u njihovoj zajednici,
- U svom susjedstvu je najveći broj ispitanika, njih 72.3%, službenike policije vidio u toku vršenja patrolne djelatnosti službenim vozilom,
- Po mišljenju ispitanika, policija je najefikasnija u oblastima zaštite bezbjednosti građana (60.8% ispitanika saglasno), bezbjednosti u saobraćaju (57.1%) i upravljanja i bezbjednosti granice (56.4%). Sa druge strane, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala su prepoznate kao najproblematičnije,
- Ispitanici su u najmanjoj mjeri saglasni sa stavom da je sistem zapošljavanja u policiji transparentan – ovaj stav kumulativno podržava nešto više od četvrtine ispitanika,
- Od onih koji su ostvarili kontakt sa datom policijskom službom, najveći broj građana je zadovoljan radom granične policije – 75.5%. Slijede saobraćajna policija – 72.1% i operativno dežurni centar – 68.2%,
- 80.2% ispitanika bi prijavilo nasilje u porodici, a njih 68.0% kriminalnu aktivnost koja se odvija u njihovom okruženju,
- Dominantna većina je saglasna sa stavom da policajac mora da ima lični i profesionalni integritet - 93.0%, poštuje različitosti – 92.3% i poštuje ljudska prava – 87.6%.

Korupcija

- Kumulativno, 83.1% ispitanika smatra da je korupcija izražen problem u Crnoj Gori, dok njih 35.2% smatra da se policija uspješno bori sa korupcijom,
- 77.1% tvrdi da su policajci umiješani u korupciju u manjem ili većem broju,
- Za aktivnosti usmjerene na suzbijanje korupcije u policiji koje su sprovedene u posljednjih 12 mjeseci čula je tek sedmina ispitanika. Ovo je oblast na kojoj bi trebalo do datno raditi u komunikaciji sa građanima,
- Ispitanici smatraju da najveći uticaj na policiju imaju političari na državnom nivou – sa time se slaže 81.3% ispitanika. Nadalje, 68.6% ispitanika prepoznaje uticaj kriminalnih grupa, a dodatnih 63.7% smatra da političari na lokalnom nivou mogu ostvariti uticaj na rad policije,
- Jedna od dvanaest osoba je priznala da je u posljednjih 12 mjeseci policajcu ponudila mito. U tim slučajevima, mito je od strane policajca prihvaćen u gotovo dvije trećine slučajeva. Na ovom aspektu bi trebalo raditi kroz edukaciju službenika policije, pogotovo onih sektora koji imaju češći kontakt sa građanima,
- Za aktivnosti usmjerene na suzbijanje korupcije u policiji čula je gotovo trećina ispitanika.

Integrativne politike

- 60.3% ispitanika smatra da organi lokalne samouprave i građani doprinose većoj bezbjednosti na lokalnom nivou,
- Više od tri četvrtine ispitane populacije navodi da policajci u najvećoj mjeri imaju ravnopravan odnos prema ženama i muškarcima, dok je nejednak tretman najevidentniji prema glasačima i pristalicama različitih partija (42.2%), bogatima i siromašnima (34.7%) i političarima i funkcionerima u odnosu na ostale građane (31.0%),
- Da pripadnike Uprave policije odlikuje pristojnost navodi 70.5% ispitane populacije, 67.1% njih tvrdi da su komunikativni i 66.2% da iskazuju volju da pomognu građanima,
- Kumulativno, 84.2% ispitanika smatra da su muškarci i žene podjednako sposobni za obavljanje policijskog posla,
- Gotovo svi ispitanici (97.3%) smatraju da su muškarci i žene podjednako sposobni za administrativne poslove. Što je rad bliži terenu, to saglasnost ispitanika opada,
- 91.8% ispitanika je saglasno da žene iskazuju veći senzibilitet u odnosu na muškarce, kada su u pitanju žene koje su žrtve porodičnog ili nekog drugog vida nasilja, dok je 89.5% navelo da žene mogu obavljati bilo koji posao, uključujući i one u sektoru bezbjednost,
- Više od pola ispitanica navodi da bi im testovi koji se odnose na provjeru fizičke spremne bili najveća prepreka za ostvarivanje karijere u sektoru bezbjednosti, dok najmanji stepen zabrinutosti žene iskazuju prema predrasudama od strane društva,
- Govoreći o digitalnim servisima koji bi unaprijedili rad Uprave policije i komunikaciju sa građanima, ispitanici najčešće navode online platformu za anonimno prijavljivanje krivičnih djela i prekršaja, aplikaciju, chat i informativni sajt na kojem će biti objavljivane korisne informacije.

Informisanje

- 39.8% ispitanika je ocijenilo da su u potpunosti ili uglavnom informisani o radu Uprave policije,
- Najveći broj ispitanika, njih 34.5%, navodi da ih ne interesuje rad Uprave policije, te da je to razlog njihove neinformisanosti, dok je svega 8.8% njih navelo da im je nejasna terminologija kojom se izvještava o radu Uprave policije,
- Kumulativno, 76.9% ispitane populacije navodi televiziju kao primarni izvor informisanja o radu policije, dok se 69.0% njih informiše putem internet portal,
- Ispitanici su naveli da ih interesuju informacije vezano za aktivnosti sprovedene u cilju suzbijanja i sankcionisanja korupcije - 54.9%, dok 54.4% njih zanima borba protiv organizovanog kriminala,
- Više od pola ispitanika je navelo da nisu dovoljno informisani o procesu regrutacije za angažman u Upravi policije.